

Velika gospoda se je ponašala s celimi stotinami služnikov in poddvornikov vsake vrste, ki so lenarili po njihovih palačah. O vojvodi Albi pripovedajo, da je imel v svojej palači v Madridu 500 sob in sobic za služabništvo, ali nobene dvorane. V Moskvi je še početkom našega stoletja živel boljar, ki je imel do 1000 slug in dvorjanikov, kaj pak zgolj kmetov svojih. Ta čreda slug se je slabo hranila in je cel ljubi dan postopala; nekateri niso imeli drugega dela kakor tega, da so prinesli za obed ali večerjo vrč vode.

(Dalje nasled.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje)

I.

Trgovska in obrtniška zbornica je imela, kakor smo že javili, dne 21. februarja t. l. redno sejo, kateri je predsedoval gospod podpredsednik Miha Pakič in katere se je vdeležil vladni komisar gosp. c. kr. vladni svetnik Josip Dralka in naslednji zbornični udje: Ivan Baumgartner, Oroslov Dolenec, Fran Hren, Anton Klein, Fran Kollman, Karol Luckman, Ivan Perdan, Vaso Petričič, Josip Ribič, Fr. Ks. Souvan in Jernej Žitnik.

Gospod podpredsednik naznani, da je za sklepčnost potrebno število udov navzočnih, otvori sejo in imenuje overovateljema zapisnika gospoda zbornična svetnika: Ivana Baumgartnerja in Antona Kleina. Potem naznanja, da je zborničnemu predsedništvu došlo od gospoda deželnega predsednika naslednje pismo z dne 18. januarja 1889, števil. 148: „Vsled razpisa Njega uzvišenosti gospoda ministerskega predsednika kot vodje ministerstva notranjih stvari od 12. m. m., števil. 5876, čast mi je javiti v najvišjem naročilu najvišjo hvalo za čestitko, katero je izrazila trgovska in obrtniška zbornica povodom zaroke Nje c. in kr. Visokosti prejasne gospe nadvojvodinje Marije Valerije z Njega c. in kr. Visokostjo, prejasnim gospodom nadvojvodo Franom Salvatorjem.“ — Zbornica jo vzela to na znanje.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Gosp. zbornični svetnik Karol Luckmann poroča, da je Njega uzvišenost gosp. c. kr. trgovski minister pozval zbornico, naj se o tem izjavi, ali in v koliko in pod katerimi pogoji kaže se potreba poštne kreditnih pisem v zborničnem okraju kranjskem, ker je že poslaniška zbornica državnega zbora v državnega proračuna razpravi za leto 1887 mej drugim sprejela resolucijo, pozvati vlado, da uvaži misel o uvedbi poštne kreditnih pisem.

Kolikor je znano, imajo zavode poštne kreditnih pisem zdaj le v Italiji, in zato se je c. kr. trgovsko ministerstvo obrnilo do kraljevske italijanske poštne uprave, da mu naznani dotične propise in vspehe.

Po došlih poročilih ima ta naprava namen, dajati potnikom sredstvo, da se vselej oskrbe z denarjem, a ne da bi bili prisiljeni, nositi s seboj večje svote, ter biva v tem, da potnik pri kakem deželskem poštne ravnateljstvu vplača kako svoto, katera se mu potem more na podstavi knjižice, ki jo dobi v to, izplačevati v manjših zneskih pri vsakem poštne uradu. Vložena svota ne sme biti manjša, nego 200 lir, in pri deželskih poštne ravnateljstvih I. razreda ne večja, nego 10.000 lir, pri ostalih deželskih poštne ravnateljstvih pa ne večja, nego 3000 lir.

Manjši zneski, ki se izplačujejo, ne smejo biti izpod 50 lir, na drugo stran pa ne smejo prekoračevati pri deželskih poštne ravnateljstvih I. razreda 2000 lir, pri ostalih deželskih poštne ravnateljstvih 1000 lir in pri poštne uradih 200 lir.

Pristojbina za kreditna pisma mora se naprej vplačati, ter iznaša 50 centesimov za vsakih 100 lir ali za jeden del (znesek) od 200 lir do zneska 1000 lir in 25 centesimov za vsakih 100 lir od vložene vsote dela, ki prekoračuje znesek 1000 lir.

Kreditna pisma glase se na ime določene osebe, prepisati jih na druge osebe ni dopuščeno. Veljajo za 4 mesece, ne uračunajoč meseca, ko so bila izdana. Podaljšati dobo te veljavnosti ni dovoljeno; ostanek, ki se morda ni izplačal, povrača se lastniku kreditnega pisma, ako to sam zahteva od glavnega poštne ravnateljstva. Ne zahteva li ostanka v petih letih, to pripade državni blagajnici.

Kar se tiče vprašanja, kake uspehe ima ta naprava, izjavila se je italijanska poštne uprava, da se ljudje zelo malo poslužujejo poštne kreditnih pisem (uvedenih od leta 1873), kar je najbrže pripisati previsoki pristojbini in temu, da smejo taka kreditna pisma dajati le ravnateljstva v deželnih glavnih mestih.

Odsek ne more trditi, da bi se čutila potreba poštne kreditnih pisem, ker poštne hranilnice in nakaznice, ki se pri bankah izdajajo, znatno olajšujejo denarni promet. Tudi se v ostalem niti v Avstriji ne bi mnogo posluževali poštne kreditnih pisem, ako bi bile pristojbine tolike, kakor v Italiji.

Ako pa bi tarifi bili cenejši, potem bi bilo želeti, da se uvedo poštne kreditna pisma, ker je pri prometu s čeki treba čakati rešitve najmanj 3 dni, dočim bi se na poštne kreditna pisma dobivali koj primerni zneski pri vsakem poštne uradu.

Večjo vrednost utegnili bi imeti rečena poštne kreditna pisma za trgovske potnike, za obiskovalce kope ali letovišč, kateri bi denar lahko prejeli pri bližnjem poštne uradu. Odsek torej predlaga: Zbornica izreče naj se v tem zmislu.

Ko je še gospod Vaso Petričič podpiral predlog odsekov ter izjavil, da bi bilo želeti, da bi se to, ako bi se poštne kreditna pisma uvela v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, zgodilo

tudi v ogerski državni polovici — bil je odsekov predlog sprejet.

Razglasilo.

Daje se na splošno znanje, da se v izvršitev zakona z dne 30. marcija 1888. l., št. 33 drž. zak., o bolniškem zavarovanju delavcev, namerava ustanoviti za Kranjsko 16 okrajnih bolniških blagajnic, katerih sedež in ozemeljska omejitev sta se za sedaj določila tako, in sicer: po jedno

1. v Postojini za sodne okraje Postojina; Ilirska Bistrica, Senožeče in Vipava;
2. v Kočevji za sodne okraje Kočevje, Velike Lašče in Ribnica;
3. v Krškem za sodna okraja Krško in Rateče,
4. v Kostanjevici za sodna okraja Kostanjevica in Mokronog;
5. v Kranji za sodni okraj Kranj;
6. v Trzinu za sodni okraj Trzin;
7. v Škofji Loki za sodni okraj Škofja Loka;
8. v Ljubljani za mestno ozemlje Ljubljana;
9. v Ljubljani za sodni okraj okolice ljubljanske;
10. na Vrhniki za sodni okraj Vrhnika;
11. v Litiji za sodna okraja Litija in Zatičina;
12. v Logatci za sodne okraje Logatec, Idrija in Lož;
13. v Radovljici za sodna okraja Radovljica in Kranjska Gora;
14. v Rudofovem za sodne okraje Rudolfovo, Žužemperk in Trebnje;
15. v Kamniku za sodna okraja Brdo in Kamnik;
16. v Črnomlju za sodna okraja Črnomelj in Metlika.

Po § 13. zakona o bolniškem zavarovanju so udje okrajne bolniške blagajnice v prvi vrsti v nje okoliši delajoče osebe, podvržene zavarovanju.

Zaradi ustanovitve okrajnih bolniških blagajnic ukazuje deželna vlada na podstavi § 31. zakona o bolniškem zavarovanju tako:

Vsi delodajalci so dolžni, pri njih delajoče zavarovanju podvržene osebe, v kolikor morajo biti po svojem opravku udje katere izmed zgoraj naštetih okrajnih bolniških blagajnic, zglasiti najpozneje do 1 aprila 1889. leta.

Zavarovanju podvržene so v naslednjem zaznamenovane osebe:

1. vsi delavci in vršbeni uradniki, ki imajo opravek pri kakšnem pod obrtni red spadajočem, ali pri kakšnem sicer po obrtovno se vršečem podjetji;

2 vsi delavci in vršbeni uradniki, ki imajo opravek v rudnikih na pridržane in nepridržane rudnine in v napravah, spadajočih k tem rudnikom;

3. vsi delavci in vršbeni uradniki, ki imajo opravek pri plovstvu po suhozemeljskih vodah;

4. vsi delavci in vršbeni uradniki, ki imajo opravek po ladjedelarnah in ladjeskladarnah in po kamenolomih, ako te dovršbe tudi ne spadajo pod obrtni red:

Za delavce oziroma za vršbene uradnike je šteti tudi učence, radovoljce, vajence in druge osebe, katere zavoljo ne še dokončane izučbe ne prejemajo nobenega zaslužka za svoje delo, ali pa dobivajo manjši zaslužek.

Od dolžnosti, biti pri okrajni bolniški blagajnici, so izvzeti — in jih zatorej tudi ni zlašati — udje vršbenih in združenih bolniških blagajnic, ki so v svojem obstoji že priznane, ali ki se še ustanove na podstavi zakona ali posebne dovolitve.

Dalje so izvzeti — in jih zatorej ni zlašati udje na podstavi zakonitih predpisov obstoječih bolniških blagajnic (bratovskih skladovnic, rudarskih blagajnic).

Niso pa izvzeti, da bi ne morali biti udje okrajnih bolniških blagajnic, zavarovanju podvrženi udje na Kranjskem obstoječih društvenih bolniških blagajnic, ker določanja njih pravila ne zadostujejo dotičnim zahtevam zakona o bolniškem zavarovanju; te osebe je zatorej zglasiti tudi tedaj, kadar bi dotično društveno vodstvo sicer nameravalo preosnovati društvo k zmislu § 60. zakona o bolniškem zavarovanju; zakona o bolniškem zavarovanju, pa bi potrebna preuredba društvenih pravil do zlaševanja še ne bila oblastveno odobrena.

Zglasitev vsake zavarovanju podvržene osebe se mora izvršiti s posebnim zglasilnim obrazcem, kateri se dobiva v dovoljnem številu pri okrajnih oblastvih in vrhu tega na kmetih pri občinskih uradih, v mestu Ljubljani pa pri mestnem magistratu.

Zglasilne obrazce je v vseh razpredelih natanko popolniti ter jim je dodati razločni podpis in razločno adresu dotičnega delodajalca; kako je popolniti razpredela 3. in 4., to je razloženo na zglasilnem obrazcu.

Primerno popolnjene obrazce je pri političnem okrajnem oblastvu, v katerega okoliši je sedež dotičnega podjetja (t. j. na kmetih pri okrajnih glavarstvih, v Ljubljani pri mestnem magistratu) vložiti najpozneje do 1. aprila 1889. leta.

Delodajalci so končno dolžni, po preteku tega roka, in to do prave ustanovitve okrajnih bolniških blagajnic, pri zgoraj navedenem oblastvu zglasiti vsako zavarovanju podvrženo osebo, kadar stopi v delo ali gre zopet iz dela, in to najpozneje tretji dan po tem ko začne delati, oziroma ko mine delavno razmerje.

Kdor opusti zglasitev v postavljenem roku, kaznuje se v zmislu § 67. zakona o bolniškem zavarovanju z globo do deset goldinarjev ali z zaporno kaznijo do dveh dnij.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 22. februarja 1889.

Baron Winkler s. r.

skledi, ki so jo postavili na mizo, veljala do 70.000 gld. Kleopatra, Kaligula in drugi zapravljivci in zapravljivke so raztvarjali biser v vinu, pa ne zato, da bode okusnejše, temveč zato, da bode dražje.

Takih izgledov nam navajajo starodavni pisatelji. Kdo bi v teh delih mogel spoznati one stare Rimce, katerih najbogatejši ni imel toliko zemlje, kolikor so je pozneje robovi potrebovali za svoje ribnjake; kateri so Cincinata poklicali od pluga na diktaturo; o katerih je rekel minister kralja Pira, da je njihov senat zbor samih kraljev! In če jih tudi ni luksur upropastil, vendar je mnogo pripomogel k propasti rimske države.

Luksur je imel vselej svojih nasprotnikov, nekdanj in dandanes. Da mu zastavijo pot, izdajali so državni zakone proti njemu. Vzlasti so gledali ustaviti luksur v obleki, v gostbah in v pogrebščinah. V Rimu so nastojali z zakonom zaprečiti zapravljivost v gostbah, v Francoskej v lepotiču in obleki. V Rimu so zabranjevali kupovati in piti grško vino, pogostiti večje število prijateljev, kakor je bilo dopuščeno, določevali so, koliko bodi na mizi srebrnine itd.

Ali ni bil vselej luksur jedini razlog, da so proti njemu ustajali, bilo je še drugih. Uplivali so tu tudi ozir stanovski. V srednjem veku so zapretili s smrtno kaznijo ljudem neplemitim, ako bi se tako oblačili, kakor se je oblačilo plemstvo. Natančno so določili in zapovedali, od kakošnega blaga obleko sme nositi rokodelc in njegova žena, od kakošnega trgovec, koliko in kakošnih lepotin more imeti in nositi žena neplemičeva, s kratka, vsak se je moral oblačiti in nositi po svojem stanu. V Nemcih so izdali zakon, ako bi se žena mojstrova pokazala v obleki s šlepom, da jo treba peljati k mestnej gosposki in jej odrezati ali odstriči „oni rep“ do kolen.

Bili so tudi zakoni zoper kavo, sladkor in tobak. Ali vsi ti zakoni, naj so bili še tako strogi, niso izdali. Sladki kofek in grdi tobak sta se širila kot kuga po Evropi. Kedar so vlade sprevidele, da s takimi sredstvi se ne daje nič doseči, ubrale so drugo pot. Mesto da z zakoni zabranjujejo tako uporabo, vdarile so davek na take predmete. Puši in njuši, če hočeš, ali plačaj, pij kavo, ali plačaj. Ta postopek je gotovo pametnejši, praktičnejši in koristnejši. Država pograbi vsako leto lepih dohodkov, a ne dela sile nikomur. Obžalujemo samo to, da so razni tobaki in jeruši še vse premalo poskočili v ceni.

(Dalje nasled.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

III. Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča o tarifih avstro-ogerskega Lojda. Ker kranjski obrtniki, izimši malo njih, ki imajo svoja osrednja rav-

nateljstva v drugih zborničnih okrajih, imajo le neznaten direkten promet z avstro-ogerskim Lojdom, ni mogel odsek na podstavi izkušenj, ki so jih pridobili pojedini obrtniki, presojati pojedine tarife. Ker pa so tarifi severno-nemškega Lojda in tudi drugih družeb nižji nego tarifi avstro-ogerskega Lojda, in ker vsled tega ne stori Lojd teliko, da bi se oživil in olajšal trgovski promet, kolikor je storiti poklican, in ker bi Trst le tedaj mogel uspešno tekrovati z drugimi pristanišči, ako bi tarifi dajali polakšice trgovskemu prometu, zato predlaga odsek: Slavna zbornica naj se izjavi v rečenem zmislu. Predlog je bil sprejet.

IV. Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann poroča, da je trgovska in obrtniška zbornica v Ljubnem poslala prepis peticije, s katero se je obrnila do visokega c. kr. trgovskega ministerstva zaradi snovanja gostilničarskih strokovnih šol, ter prosi, naj naša zbornica to peticijo podpira.

Slavna zbornica navaja v prošnji, da se v obče čuti potreba, da se gostilničarski obrt povzdigne, kajti ako bi se povzdignil, dosegli bi s tem, da bi privabili tujce v razne kraje, da bi oživel občevanje z njimi ter da bi s tem odprli tujcem kraje do zdaj še malo obiskovane.

Povzdigniti gostilničarski obrt pa je le mogoče, ako bodo vse osebe pri gostilničarskem obrtu imele primerno izobraženje in vsaj toliko splošnega znanja, kolikor je potreba za umno izvrševanje gostilničarskega obrta. Gostilničar mora imeti potrebno znanje, da ve, kje je dobro in ceno kupovati, kar potrebuje za klet in kuhinjo, kajti kadar bo to vedel, mogel bode tudi gostom ceno in dobro streči.

Tak prevrat pri gostilničarjih mora se vršiti le polagoma, kajti izobražen gostilničarski narastaj bode le počasi prihajal.

Najlaže bi se ta prevrat dosegel, ako se osnujejo gostilničarske strokovne šole, in zato je rečena zbornica naprosila visoko c. kr. trgovsko ministerstvo, naj ono za zdaj osnuje tako gostilničarsko strokovno šolo, in sicer na Dunaju.

Pouk bi trajal tri leta in učenci naj bi se sprejemali v šolo počenši od 14. leta.

Razven lepomisja in pravomisja, praktičnega računstva, zemljepisa, narodoznanstva, kakor tudi nauka o blagonravnosti in navadah, modernih jezikov, knjigovodstva, lepega vedenja, učilo naj bi se tudi v teh šolah kletarstvo, kako je treba streči, nakupovati za kuhinjo in kako je treba v obče gospodariti.

Na ta način in s temi sredstvi misli slavna zbornica v Ljubnem v obče povzdigniti gostilničarski obrt. Odsek pa je uverjen, da so razmere na pr. na Dunaju drugačne, nego po malih mestih, in če tudi je le v korist občinstvu, ako gostilničarsko osobe doseže stopinjo izobraženosti in znanja, do katerega mu želi pomagati rečena zbornica z omenjeno peticijo, vendar ne spoznaje za potrebno, niti ne nahaja razlogov v gostil-

ničarskih razmerah zborničnega okraja, da bi se tudi naša zbornica potegnila za peticijo.

Ako bi se za gostilničarski obrt zahteval dokaz sposobnosti, bilo bi ga še teže doseči, nego zdaj ter bi mnoge odvrnilo od gostilničarskega obrta. Z ozirom na to predlaga odsek: Slavna zbornica naj v tej vlogi preide na dnevni red. — Predlog je bil sprejet.

V. Gospod zbornični svetnik Oroslov Dolenec poroča, da je občinsko predstojništvo v Dolenji Vasi zopet prosilo dovoljenja treh semnjev za živino in blago. Enake prošnje, katere je rečeno predstojništvo že leta 1861., 1870. in 1885. uložilo, bile so odklonjene radi tega, ker je v kočevskem okraju že mnogo semnjev in ker se temu protivijo občine do semnjev pravico imejoče in radi tega, ker je v Ribnici, ki je od Dolenje Vasi le $\frac{1}{2}$ milje oddaljena, 5 semnjev za živino in blago, in ker so v Sodražici, ki je od Ribnice $1\frac{1}{4}$ milje oddaljena, 3 semnji za živino in blago.

C. kr. okrajno glavarstvo kočevsko izreka se o prošnji, da se razmere od ondaj niso premenile in da prebivalci občine Dolenje Vasi morejo kupovati kar potrebujejo, in prodajati svoje pridelke in izdelke na 5 letnih semnjih.

Pomnoževati semnjev v tamkajšnjem kraju ne kaže, ker 58 semnjev v političnem okraju kočevskem zadovoljuje dejanjskim potrebam. Bližnje občine, ki imajo do semnjev pravico, dajo tem menj povoda k temu, da se napravijo semnji v Dolenji Vasi, ker bi sosedne občine, ki imajo takisto pravico do semnjev, imele očitno škodo, dočim bi občina Dolenja Vas jedva imela kako korist. Glede na to ne more odsek priporočati prošnje in predlaga: „Slavna zbornica naj se izjavi za to, da se ne dovolijo semnji.“ — Predlog je bil sprejet.

VI. Gospod zbornični svetnik Fran Hren poroča, da je občina poliška v političnem okraju litijskem prosila, da se jej dovolijo trije letni semnji.

Prošnjo utemeljuje s tem, da šteje občina 887 prebivalcev, kateri se pečajo zgol s kmetijstvom in živinarstvom in ki radi oskodice semnjev ne morejo razpečavati svojih pridelkov in živine.

C. kr. okrajno glavarstvo litijsko omenja, da šteje občina poliška po zadnjem štetju 748 duš in da se preživlja zgol s poljedelstvom in le nekoliko z živinarstvom, da je v Višnji Gori, ki je jedva tri četrt ure daleč, na leto deset semnjev za živino in blago, ter da je tudi v ljubljanskem okraju nekaj semnjev, s katerimi se lahko okoristijo prebivalci. Vse to kaže, da prebivalci rečene občine lahko razpečavajo svoje blago.

Proti dovoljenju izjavile so se do semnjev pravico imajoče občine okraja litijskega, in sicer Višnja Gora in Polšnik, potem Studenec ljubljanskega okraja. Občina Višnja Gora iz vzroka, da nje deset semnjev z ozirom na neznatno oddaljenost komaj tri četrtine ure povse zadoščuje, in semnji v Polici morali bi biti na škodo nje semnjem.

Ako to uvažimo, moramo prošnjo odkloniti, in ker ni razlogov, da bi se dovolili semnji, zato predlaga odsek: „Slavna zbornica naj odkloni prošnjo.“ — Predlog je bil sprejet.

Fotografija amatérjev.

O n fotografuje! Kolikokrat sem čul te besedi, izrečeni z zaničljivim naglasom, ako se sem pokazal s svojim aparatom. Novobažne potnike, ki ne potujejo z basago in palico, ampak z aparatom v tornistru in s stojalom v roki, oblezejo gore in prehodijo doline, te hočejo s tem smešiti. Ni čuda, vsaj zahne ujejo vsako novotarijo dotlej da se udomači in tako prištevajo tudi fotografijo amatérjev k umetnostim, ki ne rede moža.

Glede zadnjega moramo sicer tudi mi potrditi veliki množici, katera navadno sodi brez premisleka; amatér nikakor ne misli s „svetlopisom“ kruh služiti. Prav napačno je pa misliti, da je fotografovanje za lajka brez vse vrednosti, in da obstoji ves dobiček le o fotografovanji nekaterih pokrajin in znanih osob, katerih podobe potem uvrsti v zbirko svojo.

Podrobno opazovanje nas temveč pouči, da je fotografovanje toliko važno in mnogokrat še važnejši nego risanje. Fotografija je pomagala že premnogim vednostnim preiskavanjem, tehniki ter umetnosti in uspeh v teh strokah so dosegli možje, ki niso bili fotografi iz poklica, ampak zdravniki, inženjerji, obrtniki itd. ki se so bavili s fotografovanjem le memogrede.

Fotografija je prav mlada pridobitev. Petdeset let je ravnokar preteklo od iznajdbe dagerotipije in malo manj je od kar imamo tudi fotografije. Fotografovanje je bilo dolgo časa težavno, vsaj z mnogimi neprilikami spojeno. Mogoče je bilo narediti le take za svetlobo občutljive plošče, ki so bile mokre in katere so bile rabne le v takem stanu. Izdelovanje teh plošč je bilo zamudno, njih prenašanja skoraj nemogočo in zato je bilo fotografovanje vedno le delo fotografov iz poklica.

Velik napredek fotografije je bil storjen z iznajdbo suhih plošč. Te plošče so steklene šipe, na eni strani prevlečene s posebno čistim limom, v katerem je prav fino razdeljeno bronovo srebro, ki je občutljivo za svetlobo.

Te plošče ostanejo rabne mesece, ako jih hraniš v temi in na suhem in so zraven tega dvajsetkrat občutljivejši nego mokre plošče. Te plošče moreš uže narejene kupiti, moreš jih vzeti saboj na potovanje in slednjič moreš ž njimi narediti najtežavnejši momentne slike za vednostne namene.

Momentno fotografovanje, ki se je zlasti v zadnjih letih tako močno razvilo, in katero najhitrejši pregibanja živali in strojev razdeli v posamezna dela in sicer tako, da podoba pokaže kar oko niti ne vidi, obrnilo je pozornost učenjakov in lajkov na umetnijo fotografovanja. Znano je, da so fotografovali strelo, iz puške izletečo

podporo 20.000 gld., ostanek pa se je razdelil na prispevajoče okraje.

(Dalje nasl.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje).

VII. Gospod zbornični svetnik Ivan Perdan poroča, da je občinski odbor semiški predložil naslednji maksimalni tarif za nadrobno prodajanje govedine in teletine v potrjenje, in sicer za 1 kilo volovjega mesa 34 kr., za 1 kilo kravjega mesa 32 kr. in za 1 kilo teletine 40 kr.

Prošnja se s tem utemeljuje, da so zdaj mesne cene v Semiču odvisne od samovolje mesarjev in da bi se z ozirom na cene v okolici smele določiti v rečenem zmislu.

Zadruga vseh obrtnikov sodnega okraja metliškega priporoča prošnjo in c. kr. okrajno glavarstvo črnomaljsko omenja, da se predlagani maksimalni tarif strinja s tamkajšnjimi cenami v okolici, ter prilaga pregled o povprečnih cenah govedine v Metliki in Črnomlju v prvi polovici 1888, iz katerega se vidi, da je povprečna cena bila za kilo 34½ kr.

Z ozirom na to predlaga odsek: „Slavna zbornica naj se izjavi v rečenem zmislu“. — Predlog je bil sprejet.

VIII. Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča v imenu odsekov, da je trgovska in obrtniška zbornica v Liberci poslala zbornici prošnjo do slavnega državnega zbora, da se premene §§ 14. in 28. potem §§ 27. al. 1, in 40, točka 2 zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. šte. 33, o zavarovanju bolnih delavcev ter prepis jednakega poročila do visokega c. kr. trgovskega ministerstva s prošnjo, naj zbornica na primeren način podpira liberške zbornice prošnjo.

Iz te prošnje naj naslednje posnamemo in povdarimo: Zakon z dne 30. marca 1888, drž. zak. šte. 33, ima v §§ 13. in 28. določilo, da se delavcem, ki izstopijo iz blagajnice, oziroma iz dela, po propisanem preračunjanju, da delež prihranilnega zaloga one bolniške blagajnice, h kateri so do zdaj pripadali, ali pa da se za nje plačuje oni bolniški blagajnici, katere udje so postali z vstopom v drugo delo v letu dni. Po „uradnih poročilih“ c. kr. ministerstva notranjih stvari „o zavarovanju vsled kake nezgode in o zavarovanju delavcev“, ter po ustanovilih za okrajne in delovršbene bolniške blagajnice ne postopa se samo s prihranilnimi (pričuvnimi) zalogi po zakonu novo ustanovljenih bolniških blagajnic, to je, s tistimi zalogi, katere je napravljati z dnem, kadar pride novi zakon v moč, ne, novi zakon naj ima veljavo za stare bolniške blagajnice in po takem naj bi se postopalo s prihranilnimi zalogi starih bolniških blagajnic!

To prikrajšuje ne samo pridobljene pravice, ampak je proti temeljnim načelom pravičnosti, ker se ne jemlje v poštev in ker za slične določbe povse nedostaje vse-kakor potrebna dejanska medsobnost, naposled pa protuslovi določilu prihranilnega zaloga kot takega.

Poleg tega pa so še mnoge in ravno največje zdanje tvorniške bolniške blagajnice ob enem pokojninske in provizijske blagajnice; kako neki naj se zdaj razlikuje imenje, oziroma prihranilni zalogi, ki so določeni v ta in oni namea? S kako pravico namerja se v določno naznačenim namenom zbrane in posvečene kapitalije odtegniti svojemu določilu ter jih podvreči novega zakona določilom o porabi hranilnega zaloga.

Nekaterim industrijam, katerim le redkokdaj treba sprejemati starejše delavce, katere imajo le mladoletne delavce, ki dosegši popolno ročno spretnost, ostavljajo učne delarnice, da stopijo v delo pri podjetjih, ki so prisiljena, zahtevati od delavcev večjo spretnost ter jih tudi morajo in morejo boljše plačati — takim industrijam bilo bi onemogočeno pri preodkazovanju prihranilnih prispevkov pomnožiti prihranilni zalog svojih delovršbenih bolniških blagajnic; kajti morale bi ono malo, kar bi v obče imele, vselej le preodkazavati, dočim ne bi dobivale nič preodkazanega.

(Dalje nasled.)

Naši dopisi.

Z Dunaja dne 17. marca. (*Volitve v mestni zastop.*) Sušcev rep. Vsaj hi se človek motil, ako bi opazujoč letošnje burne in viharne volilne shode hotel trditi, da tako viharne priprav za volitve kakor so letošnje, pred še ni bilo. To je optična zmotnjava. Sme se trditi da vsaj zadnjih 10 let bile so volilne borbe na Dunaji vedno silno viharne in ne manj viharne kot letos, toda kolikor dalje se take borbe pomikajo v daljno in daljno preteklost, toliko manje se vidijo, toliko manj razločujejo barve in osebe v sliki ter se končno vstopi vsa slika v megleno morje pozabljenosti.

Pri letošnjih dunajskih občinskih volitvah pa je opazovati velika razlika v zastavah, pod katerimi se zbirajo volilci za odločilno borbo. Do sedaj delile so se stranke bistveno sicer tudi židovsko s praporom liberalizma in pa v tej nasprotnih strank, ki so se imenovali, protižidovska, demokratiška, ljudska stranka i. t. d. —

Letos nastopila je očitno prvič v borbo „združena krščanska stranka“, katera nasprotnike svoje imenuje „združeno židovsko stranko.“

To kaže velikansk napredek med dunajskim prebivalstvom, da se ne sramujejo vsaj več, očitno spoznati svojega krščanstva. Ako se nazaj ozremo za

biti! Velé, da je temu kriva visoka politika*). Zamišljen stopam naprej in na čelu tega opazim krasno, arhitektonski pozidano poslopje, kateremu na čelu z zlatimi črkami blesti slavno ime mecena Miše Anastasijevića, ki je je poklonil domovini. Tu so visoke šole beligradske. Upamo, da se bode tudi našega mecena Josipa Gorupa ime svetilo z zlatimi črkami na višji dekliški šoli v Ljubljani. V srcu pa uže tako vsak hvaležen Slovenec nosi njegovo ime.

Potem sem ogledal kazališče. Zunanost ne imponuje, praktični Srbi so večjo pozornost posvetili notranjosti. In prav imajo. Zvečer ob sedmih sem šel na predstavo. Lože so prostorne, tudi ostali prostori so lepi in obširni, vsega vkup je prostora za 2000 gledalcev. Na predstave prihaja vedno dovelj občinstva raznih stanov. Za predstave je samo oder zmerno razsvetljen, ostali prostori so malo-ne somračni. Na Italijanskem pa vse prostore jasno razsvetle. Med nastopi sem opazal, da so meščanje in meščanke večinoma evropski opravljeni, da si je bilo tudi gospode v narodnem kroju videti.

(Dalje nasl.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje)

Tvornice, katere morajo radi neugodnih trgovinskih razmer začasno odpuščati mnogo delavcev, morale bi na mah oddati velik del zbranega pričuvnega zaloge svojih delovršbenih bolniških blagajnic in take starejše tvornice, ki že imajo precejšnji pričuvni zalog in vsled nesreče, recimo požara, ne more dlje časa delati, izgubile bi prečuvni zalog malone povse, in, kadar prejšnji delavci po prenovljeni tvornici spet poiščejo svojo domovino in staro delo, kar se pač navadno dogaja, mogli bi od tistih deležev pričuvnega zaloge, katere so s seboj vzeli, le zlomke nazaj prinesiti, ko bi novo ustanovljene bolniške blagajnice vsaj pri mnogih obrtnih strokah, potrebovale dolgo vrsto let, predno zbero z ozirom na visoke zakonite zahteve primeren pričuvni zalog, pri katerih je torej odstotni postavek pričuvnega deleža zelo nizek in radi tega mora se tudi znesek deleža celo tedaj, kadar se delo večkrat premenja, vedno manjšati.

Dalje se priznaje v prošnji, da je zavarovalno-tehniško gotovo prav, da je verjetnost obolelosti in smrti, torej upotrebljevanje bolniške blagajnice pri starih ljudeh večja, nego pri mladih; toda iz izkušnje in z ozirom na storitve bolniške blagajnice, ki so po zakonu določene, ter iz različnih obrtnih strok ne daje se to trditi za vse slučaje, ampak da se trditi, — da to utegne biti pač le pri delavcih takih industrij ali podjetij, ki imajo le moške delavce, za

druge obrtne stroke pa, med njimi posebno tkalinska obrtnost in osobito bombažne tkalnice, torej obrtne stroke, katere dajejo dela na tisoče delavcem, kateri v mnogih zborničnih okrajih avstrijskih zastopajo največje število, je baš napačno. Potem se v prošnji dokazuje s statističnimi podatki, da je, ako uporabimo §§ 13., točka 6, in 28 zakona, nemogoče napravljati primeren pričuvni zalog za poslednje imenovane obrtne stroke, katere imajo zvečine ženske in v obče mlajše osebe (na pr. predilnice in tkalnice za bombaž). Kar se tiče medsebojnosti različnih bolniških blagajnic med seboj in nasproti izstopajočim in ustopajočim delavcem, zdi se, da je prav za prav krivica, ako se ravno zdaj govori o njej ter se za dokaz navaja. Po tem, kakor stvari zdaj stoje, bila bi medsebojnost v tem, da morajo delavci, kateri izstopijo iz kake prešnje delovršbene blagajnice, prinesiti svoj pričuvni delež iz te blagajnice v katero drugo po zakonu na novo ustanovljeno bolniške blagajnice. Ako pa izstopijo delavci iz katere na novo ustanovljene bolniške blagajnice ter pridejo v tvornico, katera ima že od prej delovršbeno bolniško blagajnico, preskrbeno s pričuvnim zalogom, ne morejo tej blagajnici prinesiti nobenega pričuvnega deleža, jednostavno zaradi tega ne, ker ta nova bolniška blagajnica, v kateri so bili najzadnje, nima še nobenega pričuvnega zaloge.

Prava medsebojnost mej bolniškimi blagajnicami in med njih udi je v nečem drugem, nego v tem, da se povračuje pričuvni delež; v tem je, kakor se izjavljajo sama „Uradna poročila“, da se opira zakon o bolniških blagajnicah na načelo medsebojnosti. Jeden za vse in vsi za jednega. Mladič za starca in starec za mladiča. To je jedino prav in v to ni potreba zmotanega knjigovodstvenega aparata, niti kontokorenta za večkrat deset let nazaj za vsakega pojedinca delavca, niti dopisovanja z mnogimi bolniškimi blagajnicami. Ako je delavec res sprejet v kako delo, postane ob enem ud bolniške blagajnice in uživa nje storitve, bodisi da je mlad ali star, in mi moramo reči, da tisti ne poznaže praktične navade, kdor trdi, da bode delavec lažje dobil delo v tvornici, ako par goldinarčkov, mnogo jih ne utegne biti, pokaže kot pričuvni delež od katere bolniške blagajnice. — Prošnja nadalje kaže na velike upravne troške.

Tudi § 27, odst. 1, in § 40, točka 2, 1. odstavek, morala bi se predrugačiti. § 27. določuje, da je od letnega zneska blagajniških prispevkov vsako leto porabiti najmanj $\frac{2}{10}$ za prihranilni zalog. V § 40. pravi se, da ima deželno oblastvo pravico, razpustiti okrajno bolniško blagajnico, ako, kadar so se prispevki zavarovancev zvišali na 3 odstotke, z doneski delodajalcev, torej $4\frac{1}{2}\%$ ni moči blagajnici zalagati zakonitih najmanjših dajatev, h katerim pripada v zmislu §§ 25., 26. in 27. tudi donesek k pričuvnemu zalogu, in ako občni zbor blagajnice ni ukrenil povišati doneskov. Vsekakor bilo bi tu zakonito določilo umestno, katero naj bi izjavilo, da bolniške blagajnice, v katerih se za poravnavanje troškovnih

*) V tem smislu je pisala tudi „Zgodnja Danica“ 1889. l. št. 4.

potrebščin pobira od zavarovancev že 3% od mezde, morajo le tisti iznos dajati pričuvnemu zalogu, ki vse-kakor preostaje tedaj, ko so že poravnane potrebščine za bolniške troške.

(Dalje nasl.)

Politične stvari.

Govor poslanca dr. Poklukarja

v državnozborni seji dne 1. marca t. l.

(Dalje).

Ker so se tukaj storili sklepi, s katerimi so se naložili prispevajočim okrajem konkurenčni doneski, treba je bilo za ta deželnozborni sklep Najvišjega potrjenja. Zaradi tega so se spisi poslali ministerstvu notranjih zadev. Tu pa je menda zadevo rešil kakov mlajši uradnik, vidi se vsaj, da se ni oziral na dosedanje rabo in besede cestne postave, ki je veljavna za Kranjsko. Zahteval je namreč, da se z nova prično konkurenčne obravnave s prispevajočimi okraji, dalje, naj se prašajo vojaške oblastnije o primernosti preložitve. To vse po besedah postave ni utemeljeno. (Prav res! na desnici.) Cesta je jako važna, obravnave se vrše od leta 1854, in ko smo po velikih težavah prišli do tega, da bi bili mogli že prihodnjo spomlad pričeti z zgradbo, naleteli smo na te birokratične, v ničemur opravičene težave v ministerstvu notranjih zadev, kjer imajo vendar tudi ravnoisto korist, ako pospešujejo preložitev za življenje nevarne cestne proge, namestu da bi jo ovirali s popolnoma neutemeljenimi zaprekami.

Dovoljujem si tedaj prositi ministerskega predsednika, kot načelnika ministerstvu notranjih zadev, naj vendar gleda na to, da se ne bodo delale prav nepotrebne težave pri podjetjih, ki so gotovo sposobne pospeševati deželno blagostanje.

Ker sem že pri cestnih stavbah, v zahvalo priznavam, da vlada nekako dobrohotno ravna glede cest z enim delom naše dežele, ki je tudi najbolj zane-marjen.

Za državno cesto mej Ljubljano in Karlovcem ter Ljubljano in Zagrebom so se predlagale in sklenile poprave, ki se izvršujejo blizu dve leti sem ter so proračunjene še na daljšo vrsto let. V tem oziru bi prosil gospoda ministerskega predsednika, kot vodjo ministerstva notranjih zadev, naj vendar ne določuje tako majhnih obrokov za izvršitev takih poprav, ki se s tem le podražijo. Sedaj imamo podjetnika, kateremu so na razpolaganje vrli delavci. Istrijanec je, preskrbljen z izvanredno dobrimi istrskimi zidarji, ki izborno izvršujejo svoje delo. Ti ljudje so si napravili barake, v katerih imajo orodje, svojo kuhinjo; delavci so vsi zbrani. Del proge je gotov, vreme ugodno, delali bi se lahko še mnogo. Čujem, da bi bili gotovi podjetniki zadovoljni, ako bi se jim izročilo delo, tudi tedaj, če se jim da

plačilo dve leti pozneje. Priporočam tedaj, da se pospeši ta zadeva ter spomladi pravočasno razpišejo dela, da se tedaj, ko nastopi lepo vreme, more takoj pričeti delo ter tudi nepretrgano dovrši. (Prav res! na desnici.)

Omeniti hočem tukaj predmet, ki se je lansko leto precej temeljito razpravljalo. Državna cesta iz Ljubljane v Novo Mesto do Metlike proti karlovski cesti je ena najčudnejših mogoče v celi državi. Poiskala se je naravnost vsaka gora, vsak hrib ter čez nje napravila cesta. Znano mi ni, zakaj; mogoče, da se je po načelu onih časov tako naklonil ljudem zaslužek za predprego. Del teh poprav se je sicer pričel to priznavam. Osobito na Gorjancih in na zagrebški cesti iz Novega Mesta proti Kostanjevici so trije strmi klanjci, kjer je moral človek stopiti iz poštne voza ter peš iti, da je prišel na vrh. Enake razmere pa so sedaj še skoraj na celi progi od Ljubljane do Novega Mesta. Tu je najprvo Kapiteljski klanec, potem pa cela vrsta do Medvedjeka v zatiškem okraji, ki se je predložil.

Od Ljubljane doli se je pustil tudi še jako strm klanec pri Višnji Gori. Z eno besedo, to progo priporočam vladi, naj se temeljito na-njo ozira ter preloži vse klance. (Dobro! na desnici.)

(Dalje prihodnjič.)

Govor poslanca Šukljeja

v državnozborni seji dne 28. februarija t. l.

Visoka zbornica! Lotil se bodem najprvo proračunskih razprav gospodov predgovornikov ter jih bom skušal vsaj deloma ovreči. V prvi vrsti se bom pri tem oziral na gospoda poslanca dr. Mengerja, kajti besedičenje neposrednega gospoda predgovornika (Magga) — drugače ne morem imenovati onega dela njegovih razprav, ki se je tikal državnega proračuna — prepuščam z veseljem v odgovor onim gospodom te (desne) strani, ki bodo govorili za menoj.

Gospod poslanec dr. Menger je skušal dokazati, da je proračunski odsek, oziroma njega večina jako optimistično postopala pri ustanovljanju proračuna ter hotela proračun olepšati s svetlimi barvami. Metoda njegova pri tem je bila stara, izimši pri oni okoliščini, ki utemeljuje nekak razloček; ono ljubezujivo nanašanje na Italijo in poziv, da bi tudi mi posnemali vzgled italijanske finančne uprave, je letos iz lahko umevnih vzrokov izostal.

Oglejmo si tedaj dokaze, katere je gospod poslanec kernovski navel zoper številke proračunskega odseka. Tudi jaz sem tega nazora, da je vsak proračun le račun po verjetnosti, in treba je na vsak način, da se presoja ta račun s primerno previdnostjo in tesnosrčnostjo. Dobro in poučljivo je pa vendar, ako pri tem pogledamo na prejšnja leta.

Ni bilo prvi pot, da ustanovlja večina proračun, kajti že od leta 1880 imela je ta nalog. Ako pogledate

njati. Prihodnjost je tvoja, dragi Beligrad. Pa tudi uže sedanost, vsaj te parobrodi in železnice spajajo s srcem dveh svetov; saj te obiskuje na tisoče tujcev, katere ti razvažáš po kraljevini.

104.

Fanatizem šütoV.

Turčin je veren. Strogo se drži zapovedanih postov in natančno obmoli vse navadne molitve, naj si jo doma ali zunaj doma. Klanja se, kedar je ura zato, na kolodvoru in na parobrodu, na samoti in v sredi gnječe. Ne sramuje se očitno pred vsakim izpovedati svoje vere. Pogosto ga naletiš tudi v džamiji, kjer moli. Ali pravo turško pobožnost, pomešano s fanatizmom, moreš videti pri derviših, to je menihih turških.

Kakor v kristjanih tako je tudi v mohamedancih verskih ločin, vsega vkup do osemdeset. Poglavitni ločini ste šütska in sunitska. Šüti so Perzijanci, mnogi Hindi, Afganci, stanovniki osrednje Azije itd. Šüti mečejo Mohameda prav tako pod kalifa Ali-a Abu Taleba, kakor mohamedanci Jezusa pod Mohameda. Verujejo namreč, da je Angelu Gabrijelu naročil Bog, naj odnese koran Ali-u, ali angelj ga je po zmoti izročil Mohamedu. Zato je šütom, vzlasti Perzijancem, Ali pravi utemeljitelj izlama. Ali pa ni imel sreče, zavraten morilec ga je zabodel v mošnji kufskej. Tudi sina njegova Hassan in Hussein nista imela sreče, umorjena sta bila v puštnji kufskej blizu Kerbele, kjer sta pokopana in kamor hodijo šüti na božjo pot.

Ker so ti utemeljitelji in reformatorji njihove vere prezgodaj in žalostne smrti umrli, slave jih Perzijanci kot mučenike. Vsako leto dne 10. muharrema imajo post, molitve in slovesen obhod. Tudi v Carjemgradu živi mnogo Perzijancev, tudi tu imajo svoje samostane in njihovi derviši se ob tej svečanosti ranijo tako po glavi, rokah in prsih, da nekateri mrtvi padejo po tleh. Pa kaj hočemo, saj gredo gorki v mohamedov raj. Mi nismo hoteli iti te mesnice ljudske gledat. Popišemo jo tako, kakor nam jo je narisal naš sopotovalec trd Nemec.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

Zbornici bil je tudi izročen prepis prošnje več tovarnarjev ljubljanskih do visokega državnega zbora v kateri se z ozirom na § 13, točka 6 zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. štev. 33, poudarja, da se s tem delodajalcem naklada znatno delo ter da so pri zamočanem poslovanju pomote neizogibne, takisto da se s tem tudi izkopava obstoj mnogih delovršbenih bolniških blagajnic, katere bi, ako se odpusti večja množica delavcev, morale na vsak način propasti s predodkazovanjem pričuvnih deležev. Zategadelj bodo mnogi pod-

jetniki raje razpustili svoje bolniške blagajnice, radi česa bi zopet novo breme palo na itak predrago upravo okrajnih bolniških blagajnic, katero so do zdaj mnogi radi nosili. Nadalje povdarja se v prošnji, da je razširjanje svobodnega preseljevanja delavcev, ki je namen temu paragrafu, nekoliko nevarno, in to tem nevarneje, ker ga dozdanje ustave niso prečile in ker ne smemo zabiti, da more solidno podjetje le tedaj kaj poštenega proizvajati, ako ima stalno naseljene delavce. Konečno kaže prošnja na velike težave, katere povzročuje zavarovanje tistih delavcev, ki so kje le za nekaj časa v delu, katero zavarovanje, če tudi popolnoma opravičeno, pa se vendar v rečenem zmislu po nazoru prosilcev ne da izvesti.

Odsek je ti prošnji natanko premislil in preudaril ter se uveril, da sta utemeljeni. Zato pa tudi misli, da postopa le v smislu tukajšnjih krogov, ako priporoča slavni zbornici, naj se pridruži prošnji čestite zbornice liberške, katera govori poleg tega tudi o tistih točkah, ki se nahajajo v prošnji več ljubljanskih obrtnikov.

Poročevalec misli nadalje, naj zbornica navede v dotični prošnji še tole. Preodkazovati pričuvne zaloge bilo bi le tedaj upravičeno in utemeljeno, ako bi se moralo v obče čakati nekaj (6—8) tednov, predno bi imel kdo pravico do bolniških podpor. Čakati pa bi ne bilo treba tistim delavcem, kateri prihajajo iz katere že obstoječe bolniške blagajnice, baš zaradi tega, ker bi jim bil preodkazan primeren pričuvni zalog. Ti delavci dosegli bi za razliko od drugih delavcev, kateri šele po preteklem čakanju imajo pravico do podpor, katera po takem ne bi nehala. V takih slučajih morali bi visokost preodkazanih zalogov dovesti v sklad z visokostjo doseženih beneficij.

Ako pa to ni, potem naj se že obstoječih blagajniških pričuvnih zalogov, kateri so zvečine tudi podporni zalogi, zdaj ne dotikamo in naj se šele tedaj preodkazujejo, kadar pride v moč zakon o oskbovanju starcev in invalidov, tako da prihranjeni deleži vsakemu delavcu dobro pridejo na starost, kar utegne tudi namenu teh zalogov največ ustrezati.

Kar se tiče §§ 6. in 7., ki govorita o visokosti mezde, ki jo je zavarovati, ter o visokosti bolniških podpor, ki jih je dajati, priporoča poročevalec naslednje. Ako se hoče bolniško zavarovanje pokazati praktično, mora se osnovati jednostavno in načelo jednostavnosti mora mu biti podstava.

Zategadelj je najprvo potreba, da se za vplačevanja in bolniške podpore določijo jasne in točne podstave, in zategadelj priporoča, da se, kar se tiče zavarovalne mezde, postavijo mezdni razredi, ter v soglasju s tem, da se napravijo kar se tiče bolniških podpor, primerni podporni razredi. Namreč tako:

Mezdni razredi za različne mezde ali plače, od katerih 6 dni sestavljajo tedensko mezdo in 300 dni letno plačo:

Razred	Dnina	Tedenska mezda		Letna plača	
I.	— gld. 60 kr.	3	gld. 60 kr.	—	—
II.	— " 80 "	4	" 80 "	—	—
III.	1 " — "	6	" — "	—	—
IV.	1 " 20 "	7	" 20 "	—	—
V.	1 " 50 "	9	" — "	—	—
VI.	1 " 80 "	10	" 80 "	—	—
VII.	2 " 10 "	12	" 60 "	—	—
VIII.	2 " 40 "	14	" 40 "	—	—
IX.	3 " — "	—	" — "	900	gld.
X.	4 " — "	—	" — "	1200	"

(Dalje nasl.)

Politične stvari.

Govor poslanca dr. Poklukarja

v državnozborni seji dne 1. marca t. l.

(Dalje).

Preko cestnih preidem k vodnim stavbam. Tu moram z zahvalo priznavati, da proračunski odsek visoki zbornici priporoča resolucijo, katero sem vložil lansko leto; priporočam jo tudi jaz visoki zbornici, da jo sprejme, in vladi, da se na-njo ozira. Letos moram svojim lanskim razpravam dostaviti tudi še to, da je mej tem postala nevarnost po povodnji za vasi Štožice in Tomačevo jako velika, ter sta bili deželna vlada in uprava primorani takoj dovoliti sredstva, da so se mogle pričeti varstvene stavbe.

Te stavbe so pogoltnile glavnico 40.000 gld., kar bi se bilo lahko preprečilo, ko bi se bila hitreje pričela vrejevati Sava in morda poprijelo delo pri drugem koncu. Priporočam tedaj vode vrejevalna dela visoki zbornici v smislu moje lanske leto predlagane in letos v potrdilo priporočane resolucije.

Došel sem k zgradbi železnic. Lansko leto sem s stvarnimi razlogi priporočal, naj se postavi skupen most čez Savo za železnico mej Ljubljano in Kamnikom in za promet na državni cesti.

Kolikor mi je znano, priporočil je toplo zgradbo tega skupnega mostu stavbeni oddelek ljubljanske deželne vlade. Saj so vendar jasni vzroki, ki za to govoré. Saj bo morala vendar železnična uprava prevzeti v upravo in vzdrževanje ta most, kakor hitro bo izgotovljen. Saj je vendar cestni erar, oziroma trgovinsko ministerstvo, ki bi moralo ta most prevzeti v last ter bo na eni strani moralo z vednimi popravami in vzdrževanjem starega mostu plačevati velike troške, na drugi strani pa poravnati primanjkljaj s tamošnjo mostno mitnico. Razumel v resnici nisem, kako so mogli tu v dunajskem ministerstvu odkloniti ta po zdravi človeški pameti trezni predlog — jaz nisem tehnik — in kolikor čujem, poklicali so se na pomoč celo strateški oziri, da se je stvari dalo bolj verjetno lice.

Prepričan sem, da so mej mojimi ožjimi somišljeniki še nekateri, ki bodo temeljiteje razpravljali železnična vprašanja. Govoriti morem tedaj kratko, vendar pa ne opustiti, da ne bi z nekaterimi besedami omenil, kako se ravna s koncesijovanjem železnice mej Ljubljano in Kamnikom — tedaj s pravo malenkostjo. Postava ki dovoljuje državno podporo, je iz leta 1885. (Čujte, čujte!)

Železnice, katere je v istem četrtu ure dovolila visoka zbornica, so že davno zgotovljene, zoper to železnico pa, ki vodi k erarni smodničarni, proizvajajo se neprestano nove zapreke, tako da se ne more zgraditi ta za državo in deželo jako važna železnica.

Priznavam sicer, da je gospod trgovinski minister v zadnjem času pokazal svojo dobrohotnost v tem vprašanji; bil je ves čas naklonjen stvari, toda le akademično, kajti do danes ne vidimo uspeha. Zaradi tega priporočam pristojnima ministroma, naj ne razpravljata tega vprašanja več dilatorično.

Povoda bi imel dosti, da bi še kaj izpregovoril o deželnih zdravstvenih razmerah, ker osepnice razsajajo tako po deželi, kakor še redko kedaj. Upam pa, da bo imela vlada odprte oči ter vsaj sedaj, ko se ni zabranilo razširjenje bolezni, ukrenila vsa sredstva, da zopet popravi, kar je zamudila. Tudi sem prepričan, da bo eden ali drugi poznejših govornikov razpravljal to zadevo.

Prišel sem sedaj k predmetu, ki mi je bil prav za prav povod, da sem se oglasil k besedi in to je prevažno, v področje poljedeljskega ministerstva spadajoče gospodarsko vprašanje. Da ne pozabim manjšega predmeta, pričeti hočem takoj s tem. Tiče se konjereje v naši deželi. Izrekam v tem oziru Nj. ekscelenciji gospodu poljedelskemu ministru zahvalo za dosedanje izdatno podporo, ob enem pa ga prosim, naj dovoli za postaje Cirknica, Vrhnika in Kočevje po jednega žrebca več in podporo za potovalna predavanja o konjereji in za dirke kobil v kranjskih okrajih lahkega plemena. Priporočam te tri prošnje in ravno tako one predmete, katere sem lansko leto navedel gospodu poljedelskemu ministru, da bi se povzdignila reja govedi.

(Dalje nasl.)

Govor poslanca Šukljeja

v državnozborni seji dne 28. februarija t. l.

(Dalje).

Kontingent za celo državo se naslanja na izpadek 15%, lani pa se je trdilo, in sicer je to storil ravno častiti gospod poslanec kernovski, da bo ta izpadek znašal 20 do 25 odstotkov, nad 25 odstotkov tudi poslanec Menger ni šel. No, teh 925.000 hektolitrov, s katerimi računa proračunski odsek, je pa ravno izpadek 25 odstotkov, kakor si ga je lani mislil gospod poslanec Menger. Dozveljujem si tedaj vprašanje, s katero pra-

vrsti skrbele le za eden del monarhije in da so pri tem osobito trpele škodo od središča oddaljene dežele. Vzelo se je, kar se je moglo dobiti, toda mislilo se ni na to, da bi se izkoristile pridobitve.

Naša krivda ne bode, ako bo visoka vlada pri nadrobni proračunski razpravi slišala od nas marsikatero opravičene pritožbe glede narodnega gospodarstva. Jaz za svoj del se bodem potezal zlasti na zahtevo, katero moram imenovati najbolj nujno gospodarstveno vprašanje svoje ožje domovine, namreč za železnico, ki bo vezala Dolenjsko z deželnim stolnim mestom.

O gospodarstvenih vprašanjih morem tedaj danes molčati, ker si jo pridružujem za nadrobno razpravo. Dovoliti pa mi morate vendar nekoliko političnih opazk, da konačim stališče, na katerem stojimo mi Slovenci v velikih političnih in narodnih nasprotjih države.

Nadejam se, da mi bode pritrdil vsak nepristranski opazovalec — gospodje predgovorniki nasprotne stranke mi ne bodo zamerili, ako jih ne prištevam med te, da so zahteve Slovencev zmerne in da smo se ogibali vsaki prenapetosti.

Gospoda moja! Dostikrat se nam je težko brzdati, saj se pretaka po naših žilah južna kri, in premnogokrat nam ni lahko mirno prenašati izzivanja, kar se nam čestokrat zgodi po nekaterih krajih s strani baje tako pritiskanih Nemcev. (Prav res! na desnici.)

Eden slučaj posebno je tako zanimiv, da ga ne morem zamolčati visoki zbornici.

Ko je pred enim mesecem prevelika nesreča zadela vladarsko hišo in državo, prevzela je bridka bolest tudi srca cesarju zvestih Slovencev. Izšla je proklamacija cesarjeva, zahvala narodom, in cesar sam je izrekel naravno željo, naj se naznani ta proklamacija vsem narodom v njihovem jeziku. Tako so došli tudi v Celje dvojezični iztisi te proklamacije. V Celji je razmerje mej Nemci in Slovenci nekako 3300:1500, okolica pa je popolnoma slovenska. Misliti bi mogel človek, da so dvojezični plakati ob cestnih vogalih konečno nesreča, katero bi bili pač lahko pretrpeli celjski Nemci. Toda ne, proklamacija se je s škarjami črez sredo prestrigla (Čujte, čujte! na desnici), prerezano je bilo na dvoje ime cesarskega namestnika in v tej pohabljeni obliki (Klici na desnici: Nezaslišano! Sramotno!) se je proklamacija nabila na zidovje. (Poslanec Steinwender: Ali nimate hujših bolečin kakor te?) Gospod poslanec Steinwender meni sicer, da te bolečine niso tako hude: priznavam to, ker se je takoj popravila napaka, čudim se pa vendar, da slišim tako opazko od moža, ki je zapisal na svojo zastavo narodni vsposed. (Prav dobro! na desnici.) Kakor rečeno, to zadevo lahko pustimo, ker se je vsled brzojavne pritožbe celjskih Slovencev popravila napaka.

Poglejmo pa, kakošne so razmere na Kranjskem. Gospod poslanec za notranje mesto Gradec nam je včeraj povedal dogodbo, da bi pokazal fanatizem kranjskih Slovencev; a reči moram, da se ta pripovedka naslanja

na mistifikacijo častitega gospoda poslanca. Mi poslanci iz Kranjske na obeh straneh nismo dosedaj o tem še ničesa čuli, in kar se tiče izraza „ptoy“, ve vsak izmed nas, da ne pomeni ničesa. (Čujte, čujte! na desnici.) Tudi si ne morem misliti, iz katerega jezika je ta beseda. (Veselost na desnici.) „Hier“ slove slovenski „tukaj“, in med „ptoy“ in „tukaj“ je vendar tolik razloček, da bi moral biti gospod poslanec vitez Carneri nekoliko previdnejši ž njim, akoravno je dobil o tem skoraj gotovo pismo sporočilo. No, kakor rečeno, to meni nič ne velja. Pač pa se hočem sklicavati na dejanjsko okoliščino, ki je gotovo tehtnejša, kakor deset pripovedk zgovornega gospoda poslanca za Gradec.

Vzame naj vendar v roke vojaško-statistične letopise in naj se prepriča, koliko je resnice na tem, ako se govori o sovraštvu do Nemcev na Kranjskem in se nam predbaciva, da na lastno škodo — naravnost priznavam — iztrebljamo zadnji ostanek nemštva in uničujemo mej seboj znanje nemščine. Pregleda naj, kakor rečeno, vojaško-statistične letnike zadnjih let — to so uradni viri, sestavljeni v vojnem ministerstvu ter nanje gotovo ni vplivala strankarska strast — da ravno na Kranjskem ogromno narašča število vojaških novincev, ki znajo nemški pisati in brati. (Čujte, čujte! na desnici.) Leta 1883. je bilo izmed vsakih tisoč v vojvodini Kranjski potrjenih novincev takih, ki so znali nemški pisati in brati: 193, leta 1884.: 218, leta 1885. — to je nekoliko nazadovalo — le: 169, l. 1886. jih imamo že 239 in leta 1887. celo 315. (Čujte, čujte! na desnici.) Ako zna na Kranjskem izmed 1000 novincev 315 nemški pisati in brati, potem se bo gospodu Carneriju vendar posrečilo najti one nemščine zmožne korporale, na katerih mu je, kakor pravi, v interesu vojne toliko ležeče. Naglašam, da si je na Kranjskem jezikovna osnova ljudske šole od leta 1870. naprej ostala enaka; predručena je k večjemu le nebistveno. Na drugi strani pa opozarjam na besede, katere je v proračunskem odseku govoril mož, ki ga dosedaj nismo mogli smatrati nam naklojenim.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

Ker se po § 34. zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. šte. 33, morejo zavarovati tudi plače do 1200 gld., naj se omejitev zavarovalne mezdne visokosti do 2 gld. za delavni dan odpravi. Ta omejitev tudi ne ustreza praktičnim odnošajem, ker je znano, da je tvorniških mojstrov, monterjev itd., kateri imajo 3—4 gld. dnine, kateri naj bi tudi mogli zavarovati mezdo, primerno njih dejanjskemu zaslužku.

Ženski in moški mladoletni delavci do 18. leta dobe in moški delavbi najnižje vrste naj bi mogli zava-

rovati v prvih dveh mezdni razredih, v tem razmerju vplačevati in prejemati.

Delavci, kateri so le mimogredé v delu, plačevali naj bi $\frac{2}{3}$ premije in dobivali naj bi po čakanju šest tednov polovico bolnišćine za polovico prejemne dobe, tako da bi 10 tednov 30%, 5 tednov 25% in 5 tednov 20% dobivali. Podpore bolnikom dajale naj bi se tudi po načrtanih mezdni razredih, in sicer, prvih 20 tednov 60%, nadaljnjih 10 tednov 50% in še daljnjih 10 tednov 40%, tako, da bi podpora trajala najdalje 40 tednov. Takisto naj bi se določila pogrebščina za naslednji način za mezdne razrede:

Razredi za podporne prejemke:

Mezdni razred	Dnina	Podpore bolnikom			Doneski za pogrebščino
		v prvih 20 tednih 60%	v daljnjih 10 tednih 50%	v zadnjih 10 tednih 40%	
I.	gl.—·60	gl.—·36	gl.—·30	gl.—·24	gl. 20.—
II.	„ —·80	„ —·48	„ —·40	„ —·32	
III.	„ 1.—	„ —·60	„ —·50	„ —·40	„ 25.—
IV.	„ 1·20	„ —·72	„ —·60	„ —·48	
V.	„ 1·50	„ —·90	„ —·75	„ —·60	„ 30.—
VI.	„ 1·80	„ 1·08	„ —·90	„ —·72	
VII.	„ 2·10	„ 1·26	„ 1·05	„ —·84	„ 35.—
VIII.	„ 2·40	„ 1·44	„ 1·20	„ —·96	„ 40.—
IX.	„ 3.—	„ 1·80	„ 1·50	„ 1·20	„ 45.—
X.	„ 4.—	„ 2·40	„ 2.—	„ 1·60	„ 50.—

Z ozirom na to, da se poleg podpor bolnikom daje zastoj zdravniška lečitev, potrebna zdravila in druga terapevtična pomagala, kar utegne marsikaterikrat vzeti 10 do 20% premijskih vplačil, ni svetovati večje podpore, ker sta industrija in obrtnost itak že z dolžnostmi, katera naklada zavarovanje glede kake nezgode in bolezni i delavcem i delodajalcem, že dosti obremenjena in ker bi se, ako bi se dajale večje podpore bolnikom, morale dosledno zvišati premije. Poleg tega pa ne smemo zabiti, da mora izza zavarovanja glede kake nezgode in bolezni, skoro priti tretja naprava, ki prvo dopolnjuje, to je zavarovanje starcev in invalidov, katera pa bode znova obremenila industrijo in obrtnost, ter da je zategadelj zdaj pri določevanju bolniških prejemkov in iz tega rastočih bremen ozirati se na to. Ker se zdaj boče izvesti bolniški zakon z neko hitrostjo, o kateri nihče ni prej slutil, in ker se je radi interesovanih krogov zabredlo v velike težave, želeti je z ozirom na namerjani zakon o zavarovanju glede kake nezgode, da visoka vlada podaljša glede zakona o zavarovanju bolnikov določene róke.

Z ozirom na rečeno predlaga gospod poročevalec: „Slavna zbornica naj se v zmislu poročila obrne do visokega državnega zbora s prošnjo: Visoka zbornica iz-

voli naj s predlogo novele k zakonu od 30. marca 1888, drž. zak. šte. 33, preprečiti, da ne pridejo v moč rečena določila, ki so v zdanjem zmislu izvedbi zakona o zavarovanju bolnikov opasna, ter naj deluje, da se podaljša rok, ki je dan dozdanjim delovršbenim bolniškim blagajnicam za preosnavljanje pravil.“

Gospod zbornični svetnik Anton Klein noče ravno nekati, da je opravičena ta prošnja in da je tudi v interesu dotičnih krogov, da se predružačijo rečena zakonita določila, toda misli, da visoka vlada ne bode volje, zdaj, ko se ima izvesti zakon ter še ni nikakoršnih izkušenj, privoliti v to, da se predružači.

Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann pa je uverjen da se predružačevanju zakona ne bodo stavile nobene zapreke, brž ko bode nadvladalo uverjenje, da prosilci niso protivniki zakona o zavarovanju bolnikov, nego da le na temelju dobljenih izkušenj žele premembe zakona v nekaterih točkah, kar je tudi v interesu delavcev.

Pri glasovanju bil je predlog sprejet.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dobrove dne 27. aprila. (*To in uno, javna zahvala.*) Zimo smo, hvala Bogu, srečno prestali; bila je, reči se mora, v splošnem obziru bolj mila nego ostra. Šolskemu obiskovanju bila je, izuzemši par slučajev (povodnji), prav ugodna.

Proti koncu zime začele so se v tej šolski občini zopet po nekoliko koze oglašati. V teku zadnjih 14 dni ni bilo nobenih pojavov (novih slučajev) koz več. Tako so lansko in letošnje leto obiskale celo tukajšnjo farno občino.

Meseca svečana in marca prejeli so, izuzemši samo dva, iz tukajšnje občine, vsi drugi udeleženci lanske sadne razstave, jim priznana odlikovanja: štiri bronaste svetinje, dvoje častnih daril v zlatu in sedem „priznanjskih diplom“. Med temi odlikovanci bili so tudi štirje učenci tukajšnje šole. Sploh, posebno pa še med šolsko mladino, so ta odlikovanja napravila najboljši utis.

Prvi oznanjevalci toplejšega in ugodnejšega časa: škrijanci, pastaričice, golobi, postovke in tudi slavčeki so uže tukaj; le lastovica se še nobena ni prikazala. Da bi pač tem priljubljenim gostom pomladanskim letos hujši mraz več prav nobene preglavice ne napravljaj!

Sadjarska dejanska dela na šolskem vrtu in drugod pričeli smo, in jih upamo z božjo pomočjo tudi koristno dognati.

Kneza Liechtensteina govor o verski šoli napravil je tukaj najboljši utis na vse prebivalstvo. Ta vrli in blagi zastopnik krščanskih narodov avstrijskih v državnem zboru, je s svojim govorom dobro populil in odrl vsem nestrpnim prenapetežem trpe pike raz jezikov.

gospodov je videla ta del naše dežele. Ako ste se z železnico peljali po Krasu, videli ste štrleti gole skale in revščino mej tamošnjim prebivalstvom. V novejšem času se mora navajati še posebna nezgoda za progo mej Št. Petrom in Reko, provzročena vsled golega Krasa, in to so zameti, ki premnogokrat ovirajo promet na železnici. Predzadnjo zimo večkrat ni bilo zveze mej Trstom in inozemstvom ter se je moral celo brzojavni promet vršiti čez Grško. Treba bi bilo tedaj odločneje poprijeti se vprašanja o pogozdovanju Krasa, moralo bi se hitreje delati ter več denarja v roke vzeti. To zahtevajo vsestranski oziri, kmetijski in gozdarski, kakor tudi prometni. Priporočam tedaj najtopleje to zadevo poljedelskemu ministerstvu.

Preidem k prihodnjemu in zadnjemu predmetu svoje razprave, k naučnemu ministerstvu. Segal bi morebiti v nadrobno razpravo, ako bi se lotil raznih posameznostij dvoje splošnih načel pa vendar ne morem prezreti, kako se namreč postopa z ljudsko šolo v deželah zunaj Kranjske nasproti Slovincem, in drugič posebno vprašanje kranjske dežele.

Ljudsko-šolsko vprašanje se je tukaj večkrat in temeljito razpravljalo. Tudi prvi današnji govornik je storil to, kar se tiče Koroške. Večina je imela v trenutku, ko se je tukaj otvorila seja, opraviti z vpisovanjem, za nadrobno razpravo v predsedniški pisarni, tedaj je bila odsotna, in znano ni bilo, da se je že pričela seja; nanašati se tedaj ne morem na ono, kar je povedal prvi govornik, ne dvojim pa, da ga bodejo temeljito in odločno zavrnilo govorniki v nadrobni razpravi. Doni mi po ušesih le jedna njegova beseda, in to je „tuje vmešavanje“ itd.

Gospoda moja! Ako tako govorite v državnem zboru o tujem vmešavanju, potem se raje razkropimo v deželne zbore, in vprašanje je rešeno, kajti ako se v državnem zboru poslanci ne smejo brigati za zadeve drugih dežel, potem ne preostaja drugo, nego federalizem. Potem naj Korošci sami sklepajo o svojih zadevah, mi jih pri tem gotovo ne bomo motili.

Tedaj o šolskem vprašanju. Ne dvojim, da je gospod naučni minister resno preiskal tu izražene pritožbe ali pa, da bo to storil. Saj je vendar on odgovoren za ljudsko omiko in za to, kar se v tem oziru stori v posameznih deželah, ter ima pravico in dolžnost, da načelnike deželnih šolskih svetov opomni na njihovo dolžnost. Grem v tem še dalje: čislajmo vendar ustavo in glejmo na to, da se izvršuje. Premnogokrat se je poudarjala narodna enakopravnost. Toda tukaj naglašam samo dolžnost uradnikov, naj ne pozabijo svoje prisege na ustavo in odgovornosti, ki jo imajo nasproti ministerstvu in slednje nasproti zbornici.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

IX. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča, da je c. kr. deželna vlada z dopisom od 15. februarja 1889, št. 2037, poslala zbornici „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Radovljici“, da se v zmislu § 14. zakona z dne 30. marca 1888 izreče o zavarovanju delavcev glede kake bolezni, ker so se v ustanovilo sprejele storitve, ki presegajo v §§ 6 do 8 tega zakona označeno najmanjšo mero.

§ 14. omenjenega zakona vелеva, da za vsako okrajno bolniško blagajnico, ki jo je znova ustanoviti, naj po vzgledu ukazoma razglašenega uzornega ustanovila politično okrajno oblastvo, v katerega okolišu se postavi blagajnica, — zaslišavši može dovernike delo dajočih gospodarjev in zavarovanju podvrženih osob — napravi posebno ustanovilo, za katero, kakor tudi za vse poznejšnje premene njegove potrebno je odobrenje političnega deželnega oblastva, da obveljajo.

Kadar se napravlja nova okrajna bolniška blagajnica ter se hočejo v ustanovilo sprejeti storitve ki presegajo v §§ 6 do 8 povedano najmanjšo mero, treba je vprašati za mnenje obrtnega nadzornika in pa trgovsko in obrtniško zbornico.

Uzorno ustanovilo oklicalo se je z razglasom ministerstva notranjih stvari od 20. oktobra 1888, drž. zak. šte. 159.

§ 6. omenjenega zakona določuje da je kot podpora bolniku dodeljevati najmanj, kadar bolezen traja čez 3 dni ter je bolnik nesposoben prislužiti si kaj, počenši od dne, katerega je zbolel, za vsak dan bolniščine po 60 odstotkov v sodnem okraju navadne dnine zavarovanju podvrženih delavcev sploh.

Na slučaj, kadar zavarovanec umrje, dodeljevati je ostavšim za njim pogrebščine najmanj dvajsetkrat toliko, kolikor iznaša zgoraj omenjena dnina.

§ 7. določuje, kdo ustanavlja dnino.

§ 8. določa, da se sme namesto brezplačne zdravniške lečbe, neogibno potrebnih zdravil in bolniščine, o trošku bolniške blagajnice, bolnikom dodeljevati brezplačno ozdravljevanje in strežba v kaki bolnici.

Ker so se v ustanovilo tu omenjene bolniške blagajnice vzprijele storitve, katere presežajo v § 6. omenjeno najmanjšo mero, zato je slavna c. kr. deželna vlada z ozirom na § 14. to ustanovilo poslala zbornici, da se izjavi o njem.

V § 11 ustanovila za okrajno bolniško blagajnico v Radovljici vzprijelo se je naslednje:

„Kot podpora bolnikom dodeljuje se, dokler traja bolezen, tudi če je posledica kake nezgode pri delu, vendar ne čez 20 tednov:

1. od začetka bolezni brezplačna zdravniška lečitev s porodničarsko pomočjo vred, in tako tudi ne-

izogibno potrebna zdravila in druga terapevtična pomagala;

2. kadar bolezen traje čez tri dni ter je bolnik nesposoben, prislužiti si kaj, počenši od dne, katerega je zbolel, za vsak dan bolniščine po 60 odstotkov resnične (zglašene) dnine. Ako je ta dnina manjša od navadne dnine, postavlja se v račun ta dnina, in če resnična (zglašena) dnevna mezda preseza 2 gld., ta iznos.“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Velika noč pozna, kakoršna je letos, ne obeta nam lepe praznike. Da bodo pa prazniki lepi, pa ne obupamo, akoravno je danes ponoči — Veliko sredo — bela Ljubljana pobeljena s 5^c/_m debelim snegom. Lepi prazniki vstajenja Izveličarjevega, naj bodo nada rodovitnega leta za kmetovalca in vinorejca, naj bode tudi obrtniku in trgovcu nada boljše bodočnosti, nej bode konečno nada lepega in krepkega razvoja naroda slovenskega v političnem, duševnem in gospodarskem razvoju. Sloga vsih narodnih moči naj bode geslo, pod katerem je delovati vsem narodnim razumnikom in vsem ki z opravičenem zaupanjem stoje za njimi. Sloga naj bode tudi geslo pri predstojećem ponovljenji deželnih zborov, izrekoma kranjskega deželnega zbora. Da je tako složno in uspešno delovanje mogoče, pokazala je dosedanja narodna večina in to je potrdila celo prijateljska razmera med deželnozborsko večino in manjšino. Ako se ta razmera opazuje bolj nadrobno, nastane za nas naravno vprašanje, na kaj se opira dosedanja razdvojenost med volilci kranjskega velikega posestva. Te kurije interese varujete enako obe stranki velikih posestnikov in ako se glede narodnega vprašanja, gotovo tudi v korist našega velikega posestva, hoče postopati pravično in zmirno, se nam rešitev te razlike zdi najbolj naravna, ako se obe stranki zediniti na osebe iz svoje srede, katere dejansko zastopajo to stališče. Ta namen doseči se nam po skušnjah zadnjega zasedanja ne zdi nemogoče. Ako pa se vsi naši volilci velikega posestva postavijo na to stališče, se jim obeta največa korist v tem, da jim postane mogoče izbrati si za zastopnike v deželni zbor in v deželni odbor najspособnejše in najspretnейše osebe svoje kurije, ne glede na stranke, katerim z vsakim dnem bolj pohaja stvarni uzrok. Na taki podlagi omogočil bi se deželni zastop, čegar gospodarsko delovanje bi si smelo obetati najlepše vspehe in čegar politična osnova bi se smela imenovati izgledna za skupno avstrijsko domovino.

— Volitve v ljubljanski mestni odbor razpisane so letos — za III. razred za 23. dan aprila

„	II.	„	25.	„	„
in „	I.	„	27.	„	„

Letošnje dopolnilne volitve vrše se v mestni dvorani navedene dni od 8. do 12. ure dopoldne. Voliti je v III. razredu 2 členu, v II. in I. pa po 4 člene. Imenik volilcev kaže, da je vpisanih za I. razred 589, za II. razred 875, za III. razred pa 1078 volilcev. Ako bi bilo treba ožje volitve odložena je za vsak razred takoj na dan po glavni volitvi.

— Muhast mesec april. Skoraj ves minoli teden in prvi dnevi tekočega tedna deževalo je po nekoliko vsak dan. Preteklo noč pa med gost dež pihne hladna burija, in snežilo je vsled tega do sred dopoldne tako, da mammo snega do 5^c/_m debelo. Veliki teden je s tem pokvarjen, pa ravno, ker muhavost aprilovo poznamo, še vedno ne obupamo, da bodo prazniki vstajenja Gospodovega lepi.

— Rudolf Habsburški je naslov pred nekaj časom izšli knjižici obsegajoči 78 strani lično tiskana z dvema podobama („Rudolf Habsburški“ in „Rudolf in mašnik s presvetim Rešnjim Telesom“), katero je na svetlo dala „družba sv. Cirila in Metoda.“ V resnici občudovati je pravčebelici podobno marljivo delovanje Cirilove družbe v obrambo slovenske ljudske šole in v širjenje pravega, krščansko-domoljubnega duha med slovensko mladino. Prva po tej družbi izdana knjižica imenovala se je, „Franc Jožef I. cesar avstrijski.“ Ta knjižica prodaja se so 15 kr., — pred omenjena pa stane tudi samo 20 kr. Naši domoljubni duhovščini in pa učiteljstvu gorko priporočamo te knjižici. Družbi sv. Cirila in Metoda pa radostnim srcem čestitamo k izgledno marljivemu in vspešnemu delovanju njegovega predsedništva pod vodstvom velezasluženega predsednika gospoda profesorja T. Zupana.

— Gosp. dr. Fr. Suppantšitsch, stari odvetnik ljubljanski in pravniški zastopnik kranjske hranilnice, umrl je sinoči ob 1/2 11. uri in bode jutri večer ob 6 iz Schellenburgove ulice št. 6. prepeljan na pokopališče pri sv. Krištofu. Pokojni dosegel je starost 78 let in je dalj časa bolehal.

— Gospod Fr. Krauss, zasebnik na Dunaju, veleposestnik, najbolj pa znan po imenu Höllenkrauss, ker se je s posebno marljivostjo pečal z podzemeljskimi jamami našega Krasa, odlikovan je z naslovom c. kr. vladnega svetovalca.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Minulo soboto večer peljala sta se cesar in cesarica z nadvojvodico Valerijo skoz Dunaj v Išel, kjer ostane cesarica do svojega odhoda v toplice Wiesbadenske. O bolezni cesaričini se je širilo mnogo govoric, toda uradno se sedaj potrjuje, da se nevlargitične bolečine cesaričine zelo boljšajo, da druge bolezni nikakoršne nima prenašati in da se pričakuje, da bodo toplice Wiesbadenske do dobrega odpravile vse bolečine visoke bolnice.

Izpodbijati tedaj ne bodejte mogli zaključka, ki ga sklepam iz tega, da ona nemška kultura, s katero že dolgo časa in v toliki meri osrečujete koroške Slovence, ni bila v stanu pomagati jim do višine povspevajočega se vrstnega gibanja. (Odobrovanje na desnici.)

Hud je boj in težaven, ki ga bijemo ravno za Koroško. Prepričani pa smete biti, da bomo vstrajali v tem boji, in, sicer edino le zaradi tega, ker smo prepričani o pravičnosti njegovi (Živahno odobrovanje na desnici.)

Moram končati. Žalibog se moram odpovedati veselju, da bi odgovoril gospodu poslancu dr. Mengerju v političnem oziru. Kako v izobilji je ponudil hvaležnega gradiva, ako se na primer sklicuje na to, da je prostostne postave dala ona (leva) stran.

Da, dala, to je res, toda držala se jih in jih izvrševala, to je pa vse kaj drugega. (Živahno odobrovanje in ploskanje na desnici.)

Dali ste člen XIX, toda tako, kakor ste ga izvršili, pa ni vreden papirja, na katerem je bil tiskan. (Odobrovanje in ploskanje na desnici.)

Gospod poslanec Menger pravi, da je prva dolžnost, napraviti narodnostno postavo. Zdi se mi, da je bilo treba dolgo časa, predno je prišel do tega prepričanja. Državni temeljni zakon je iz leta 1867, njegova stanka je imela absolutno večino do leta 1879. in v dvanajstih letih njenega obstanka jej ni prišlo na misel, ustvariti to vzajemno jamstvo za naše politične prostosti. Narodnostno postavo, pravim, in ne zakon, ki se tiče državnega jezika. Zoper državni jezik in dotično postavo se bomo bojevali, ker smo v tem oziru bolj ustavoverni, kakor ona (leva) stranka. (Živahno odobrovanje na desnici.) Baviti se ne morem dlje časa z gospodom poslancem Mengerjem ter si bodem dovolil le še sklepčno opazko.

(Dalje nasl.)

Govor poslanca Kluna

v državnozborni seji dne 21. marca t. l.

Visoka zbornica! Po sijajnih razpravah gospoda predgovornika (dr. Beera) sem tembolj v zadregi, ker nikakor ni bil moj namen, govoriti o verski šoli; kajti kar se tiče moje ožje domovine, Kranjske, pritoževati se nam hvala duhu in taktu večine naših učiteljev, ni treba.

Dežela naša je vrlo katoliška, učitelji naši so večinoma sinovi kmetskih, katoliških družin; ta katoliški duh prineso seboj, poznajo važnost, katero pripisuje prebivalstvo versko-nravni vzgoji svojih otrok, ter se ravno zaradi tega najskrbneje trudijo, da ne bi žalili verskega duha, verskega čuta otrok, marveč da bi ga najvestneje gojili.

Ne tajim, da je tudi v drugih deželah mnogo takih učiteljev, trdil bi celo, da večino učiteljev navdajajo isti čuti, vodijo iste namere.

Toda po sedanjem šolskem postavodajalstvu je pa vendar mogoče, da se na šolah za katoliške otroke nastavijo učitelji drugih veroizpovedanj, mogel bi imenoma navesti take šole, da, celo sklicavati bi se mogel na dunajsko mesto, kjer so, kakor veste, v mnogih šolah, katere v večini obiskujejo katoliški otroci, židovski učitelji nastavljeni. Po mojem mnenji bi moralo zakonodajalstvo obračati pozornost na to, da bi se to onemogočilo, da bi tedaj dobili katoliški otroci katoliške učitelje, protestantski otroci protestantske učitelje, židovski otroci židovske učitelje itd.

Kake težave to napravlja in kolike neprilichnosti iz tega vzrastejo za vzgojo, omenjal je nekoliko že prečastiti gospod poslanec za Hartberg v svojem govoru. Navesti bi mogel še več vzgledov, ki so se v najnovjšem času pripetili v naši sosednji deželi, na Koroškem.

Pripoveduje se namreč tu v nekem slovenskem listu o dveh učiteljih, ki sta se izjavila v navzočnosti župana, načelnika okrajnemu šolskemu svetu, in okrajnega šolskega nadzornika tako, da se nikakor ne more odobravati.

Zaukazala se je v tem oziru dne 19. februarja preiskava, ki je pokazala, da se ni samo tako izjavil jeden izmed napominanih učiteljev, kakor je to povedal dotični list, marveč da je kriv še mnogih drugih težkih prestopkov. Lahko bode sedaj umeli, da stariši, ki vidijo take prikazni, niso zastonj v skrbeh, ako morajo takim učiteljem zaupati svoje otroke, katere doma čuvajo kakor punčico v očesu, zaradi tega se pa tudi ne morete čuditi, da postajajo posebno mej kmetskim prebivalstvom klici po verski šoli vedno pogostejši in da se bo moralo zakonodajalstvo resno pečati s to zadevo. Katoliško ljudstvo hoče imeti versko šolo ter jo bo tudi dobilo, naj se gospodje nasprotne strani upirajo zoper to, kakorkoli hočejo, naj navajajo še take pretnje, kakor smo jih že čuli v tej visoki zbornici, da bomo namreč zoper njo na oni (levi) strani našli opozicijo, kakeršne še ni videla ta visoka zbornica.

(Dalje nasled.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

XI. Gosp. zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da je c. kr. deželna vlada z dopisom z dne 15. februarja 1889, števil. 2035 poslala zbornici „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Ljubljani“ in „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico na Vrhniki“, ter jo povabila, naj se izreče v zmislu § 14. zakona od 30. marca 1888. o zavarovanju delavcev glede kake bolezni. Prva obsega sodni okraj ljubljanske okolice, drugi sodni okraj vrhniški.

V ustanovili sprejele so se storitve, ki presegajo v §§ 6. do 8. zakona od 30. marca 1888. o zavarovanju delavcev glede kake bolezni povedano najmanjšo mero in zbornica se ima o tem izjaviti.

Ker so pri sklepanju ustanovil bila merodavna načela, kakor za radovljiški politični okraj, zato se odsek sklicuje na to poročilo in omenja, da § 5. teh ustanovil slôve: Za sodni okraj vrhniški, (oziroma sodni okraj okolice ljubljanske) izvedela se je, „navadna dnina“ ter se je za dobo prvega leta od dne, katerega bode začela okrajna blagajnica poslovati, določila tako:

1. Za moške delavce:

A. Mladolletne pomočne delavce s . . . 40 kr.

B. Delavce s 70 kr.

C. Delavce prirejale z 1 gl.

2. Za delavke:

A. Mladolletne delavke s 30 kr.

B. Delavke 50 kr.

Te določbe veljajo tudi, kadar poteče zgodnji čas, dokler ne bode oblastvo drugače ustanovilo.

Za ti ustanovili izjavil se je obrtni nadzornik. Odsek se temu pridružuje in predlaga:

„Slavna zbornica naj se pri c. kr. slavni deželni vladi izreče za to, da se odobrita rečeni ustanovili.“

Predlog je bil sprejet.

XII. Gospod zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da je c. kr. deželna vlada z dopisom od dne 15. februvarija 1889, šte. 2036, poslala trgovski in obrtniški zbornici „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Litiji“, ki ima obsegati sodna okraja litijskega in zatiškega.

Zbornica se ima izreči o ustanovilu, ker so se vanje vprijele storitve, katere presegajo v §§ 6 do 8 zakona od dne 30. marca 1888, o zavarovanju delavcev glede kake bolezni, povedano najmanjšo mero.

Ker so dotična postavna določila že navedena bila v poročilu o ustanovilu za okrajno bolniško blagajnico v Radoljici, zato se tu omenja le ono, kar se je premenilo glede storitev.

Navadna dnina se je v § 5. ustanovila tako:

Za sodna okraja litijski in zatiški odmerila se je „navadna dnina“ ter je za dobo od 1. januarja 1889. do 31. decembra 1890. določena tako:

1. Za moške delavce:

a) Mladolletne pomočne delavce s . — gld. 30 kr.

b) za delavce s — „ 70 „

c) delavce prirejale z 1 „ 20 „

2. Za ženske delavce:

a) Ženske mladolletne pomočne delavke s . 30 „

b) delavke s 45 „

Te določbe veljajo tudi, kadar poteče zgornji čas, dokler oblastvo drugače ne ustanovi.

Prispevki in podpore odmerjajo se po tem ustanovilu po navadni dnini.

V § 11. ustanovila pa se določa v zmislu § 6. omenjenega zakona, da gre podpora bolnikom najmanj

dvajset tednov. Vendar se je pristavilo, da se bode, kadar pričuvni zalog doseže predpisano visokost, tudi daljnjih dvajset tednov dajala podpora, in to s 30% navadne dnine.

Odsek se pridružuje priporočilni izjavi obrtnega nadzorništva in nasvetuje: „Slavna zbornica naj priporoča odobrenja rečene blagajnice.“ — Predlog je bil sprejet.

Naši dopisi.

Dobrova 29. aprila. (*Skrajni čas.*) Sadno drevje obeta obilo cvetja. Poleg razvijajočih se brstov, visi po nekaterih vrtil na sadnem drevju cela množica suhega, povitega in pripredenega listja, v katerem je prezimi glogovi belin. Prve gosence izlezle so uže pred 14 dnevi iz tega listja. Med dnevom razlezejo se po drevesnih mladikah, kjer uže prav znatno razjedajo cvetne in listne brste ali pope; zvečer je ta nesnaga zopet na suhem listji skupaj zbrana.

Prec po prvem levenji postale bodo gosence té strašno požrešne in vsako preganjanje bode ob istem času brez vsega vspeha. Komur je toraj na sadnem drevju in sadnem pridelku kaj ležeče, skrajni čas je, da glogovega belina pokonča. Z obiranjem samega suhega listja ne doseže se več dosta; edini uspešni pripomoček je še: „gosenčja baklja“, katera naj se proti večeru in ob jutru, dokler so gosenice še na in v suhem listji zbrane, prav pridno rabi. Ž njo naj se suho listje z gosenicami vred na sadnem drevju totalno posmodi!

Tako bakljo naredi za male krajcarje vsak klepar (špenglar); primerno dolga pušica se zgoraj vdeto dušo za taht in spodaj prirejeno tuljavo, katera se nasadi na primerno dolg drog, pa je baklja gotova. V pušico se nalije potem petroleja, v dušo pa vdene zadosta dolg in za prst debel taht iz bombažastih niti, pa je vse pri kraji. Baklja se prižge in se ob jutru in večera pod vsak suh list na drevju za par trenotkov pritakne; list sicer ostane, a gosence na in v njem so pokončane. Le še malo dni, in tudi ta pripomoček bi bi za letos brez vsakega uspeha več. — Toraj na vojsko glogovega belina! Skrajni čas za to delo hitro poteka! Bog!

M. Rant.

Iz Ljubljane. — Razpust deželnih zborov: S cesarskim patentom z dne 19. aprila razpuščen so deželni zbori za Češko, Dalmatinsko, Galicijo, Kranjsko, Tirolsko, Istro in Goriško, in zaukazane so za te zbore priprave za nove volitve. V sedmerih deželah, med temi na Kranjskem, Goriškem in v Istri vršile se bodo torej letos volitve novih deželnih zastopov. Nadejamo se, da Slovenci krepko in složno branijo svojo zemljo z geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“

zasluga. Dela takih mož bodo še poznejšim rodovom spričeval, da tudi v našem času ni manjkalo prave ocene Janeza Husa in njegovih pristašev, poveličevalni ga spisi in slike bodo pa dokazovali površnost brez dna, ki označuje dandanašnji čas in naše olikano občinstvo.“

Gospod poslanec Gregr, ki nam je včeraj pripovedoval, da ga je ranjki pater Greuter nazivljal „husita“, in kateri ta naslov menda smatra častnim, ima po mojem mnenju, kakor pravi Friedrich, tudi del te površenosti brez dna, ker skoro gotovo ravno tako malo pozna nauk Husov, kakor katoliški katehizem; Husovi nauki so morali na Češkem provzročiti socijalni prevrat in imeti za nujno posledico husitske vojske; teh naukov tukaj ne bodem razpravljaj, ker se nisem namenil predavati veronauk. Omenil pa bodem le jeden teh nauk, kateremu jedro je to, da nobeden, niti papež, niti cesar, ne smeta zase zahtevati pokorščine, dokler ju teži smrten greh. Že prijatelji Husovi so mu očitali, da mora pri tem nauku prenehati vsak red v trgovini in menjavanju, občevanju in opraviilih, pri prisegah in podložnosti. Že takrat je vzbudilo začudenje, da zgubi kralj, ako pade v greh, gradove, mesta in celo kraljestvo svoje, da smejo posvetni gospodje grešnim dnhovnikom po svoji previdnosti jemati njihova posestva in da sme z isto pravico tudi kmet tirjati za-se posestva grešnih kraljev in posvetnih gospodov.

(Dalje nasled.)

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje)

XIII. Gospod zbornični predsednik Vaso Petričič poroča, da se je za ustanove, katero so deželni odbor, občinski svet ljubljanski, Kranjska hranilnica in pa trgovska in obrtniška zbornica razpisali, oglasilo pri vodstvu c. kr. strokovnih šol v Ljubljani 21 učencev lesne strokovne šole in 35 učenk na strokovni šoli za umetno vezenje in čipkarstvo. Prošnje učencev na c. kr. strokovni šoli za lesni obrt bodo vse uslišane, ako slavna zbornica pritrdi nasvetom odsekov, na učenke se pa ni moglo na vse ozirati, ali tudi med temi prositeljicami jih bo le 6, katere ne bodo dobile nobene ustanove, ali tudi od teh 6 bodo se najbrž še trem ustanove od druge strani podelile. Odseka posvetovala sta se o prošnjah natančno in nasvetujeta z opomnjo, da bode poročevalec dal razjasnila, ako bi jih kdo želel: Slavna zbornica naj podeli ustanove naslednjim: 1) Cibru Franu iz Matene 50 gld; 2) Črnetiču Antonu iz Knežaka 30 gld; 3) Črnetu Karolu iz Litije 30 gld; 4) Golobu Franu iz Glinec, 5) Langofu Antonu in 6) Vrtniku Aleksandru iz Ljubljane po 25 gld; 7) Brili Ivanki 25 gld; 8) Jak Ivanki 50 gld; 9) Krsnik Zorki 30 gld; 10) Leskovic Matildi 30 gld; 11) Magister Amaliji in 12) Muzlovič Mariji po 25 gld; 13) Primožič Mariji 30 gld;

Poročevalec omenja le še, da sta dobila učenca Črnetič Anton in Črne Karol uže ustanovi po 50 gld; in to prvi od Kranjske hranilnice, drugi pa od občinskega sveta ljubljanskega, tako da bosta odslej imela vsak ustanovo za 80 gld.

Ko gospod poročevalec še konečno nasvetuje: Zbornica naj izplača ustanovni znesek v dveh obrokih vodstvu c. kr. strokovnih šol, katero naj pozneje potrdila prejemnikov predloži, — sprejmeta se oba predloga jednoglasno.

XIV. Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič poroča, da je c. kr. deželno sodišče javilo, da je od trgovcev, katere je predlagala zbornica za deželnosodne prisednike, trgovec Vaso Petričič odklonil sprejeti to častno službo in da je trgovec Aleksander Dreo umrl. Zategadelj bila je zbornica pozvana, da namesto njiju predlaga dva druga upisana in v Ljubljani stanujoča trgovca. Odsek torej priporoča z ozirom na visoki minister-ski razpis od dne 2. decembra 1864, drž. zak. št. 89: Zbornica naj za izpražnjena mesta dveh deželnosodnih prisednikov pri c. kr. deželnem kot trgovskem sodišču v Ljubljani predlaga gospoda: Alfreda Ledeniga, javnega druga tvrdke „Goričnik in Ledenig“, trgovina s suknom v Ljubljani, in Em. Mayerja, bankirja in lastnika tvrdke „J. C. Mayer“, trgovina s suknom in tkaninami na drobno v Ljubljani. — Predlog je bil jednoglasno sprejet.

XV. Zbornični tajnik poroča, da je predstojništvo mestne občine črnomaljske prosilo, naj se mu dovoli, da sme semnja za živino in blago od 19. na 12. dan marca 1889 in od 24. na dan 17. decembra 1889 preložiti. Ker je dne 19. marca praznik sv. Josipa in dne 24. decembra ravno dan pred božičem, niso upravičeni ugovori občin do semnja pravico imajočih, namreč občin Črnomelj in Novo Mesto, kajti obe sta preoddajeni in zato predlaga odsek: Slavna zbornica naj se v svoji izjavi do c. kr. deželne vlade izreče za preložitev obeh semnjev. — Predlog je bil sprejet.

XVI. Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann opomni na razprave, ki so se vršile v zborničnih sejah o dolenski železnici, in misli, da bi se spet bilo treba obrniti s prošnjo do visokega državnega zbora, ker je že visoki deželni zbor dovolil v svoji zadnji zborbi donesek pol milijona za to železnico in ker so tudi drugi udeleženci voljni doprinesti doneske. Predloga pač ni treba utemeljevati, ker se je zbornica že večkrat izrekla, da je potreba zidati rečeno železnico. Priporoča torej, da se sprejme naslednji predlog:

Zbornica obrne naj se s posebno prošnjo do visokega državnega zbora, da ta, uvažujoč razloge, navedene od zbornice, blagoizvoli naj priporočati uvaževanje teh razlogov visoki vladi, naj ona predloži visokemu državnemu zboru dotično predlogo, ki bode omogočila uzgraditi dolensko železnico, ter da blagoizvoli sama udeležiti se z izdatnim zneskom pri nabavi glavnice. — Predlog je bil jednoglasno sprejet.

XVII. Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann spominja se delovanja prejšnjega zborničnega predsednika g. Josipa Kušarja, ki je odklonil, da bi ga spet izvolili, in predlaga: Slavna zbornica izreče naj bivšemu zborničnemu predsedniku Josipu Kušarju zaslužen zahvalo za njega objektivno vodstvo sej in za njega delovanje v korist trgovini in prometu, industriji in obrtu. — Predlog je bil jednoglasno sprejet.

Na to zaključí gospod predsednik sejo.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Trst in avstrijska država. Minulo soboto praznovali so zastopniki vse avstrijske države z vojništvom in vojno mornarico veličasten praznik krščevanja novega vojnega parnika „Cesar Franc Jožef I.“, v onem avstrijskem mestu, za katero je država enako glede trgovine, železnic in brodarstva žrtvovala brez števila milijonov. Med drugimi došel je k tej svečanosti minister Zaleski, dalje gg. predsednik dr. Smolka in podpredsednik pl. Chlumecky z več kot 100 poslanci državnega zbora, več zastopnikov gosposke zbornice in pa nekoliko zastopnikov ogerskih dežel, ker se velikemu številu svečanosti udeležiti ni bilo moč zaradi budgetne razprave, ki se vrši sedaj v Budapeštu.

Nočemo posebne važnosti pokladati na to, da se je od magistrata ponudena skrb, unanjim gostom preskrbeti stanovanja, ali prevzela samo navidezno ali pa opustila prav očitvidno namenoma tako, da so krog 11. ure po noči tje došli vabljeni gostje ostali brez stanovanj, na cesti. Da pa mestni zastopnik spoznal vrednega starega predsednika dr. Smolko in podpredsednika pl. Chlumeckya, pozdraviti pri prihodu vsaj z eno prijazno besedo in pa, da cesarski namestnik baron Pretis, kateremu so morali nameniti tamošnjega županstva biti znani, ni znal ali ni hotel ukreniti, da ta pozdrav prevzame sam ali drug primeren namestnik, to pa nam znači položaj v Trstu prav z onimi barvami, s katerimi ga risajo zopet pri tej priliki vržene štiri petarde.

Položaj v Trstu risali so tudi pri letošnjih državnoborskih razpravah živo in resnično naši slovenski poslanci. Zadnja svečanost pokazala je, kako dobro oni poznajo žalostne tržaške razmere, pokazala je, kako nevarna igra se igra že nad 10 let vlade Taafejeve z edinim avstrijskim pristaniščem, pokazala je ta svečanost poslancem vsih strank državnega zbora, kako pogubna za Avstrijo zna postati ona vrhovna roka tamošnje vlade, katera goji in podpira ter na vrhuncu drži stranko, ki pri vsaki priliki brez ovinkov in brez lepoticenja kaže, da ji je Avstrija ptuja, edino dobra za plačevanje. Zgodilo se je pri tej priliki veliko čudo, ker celo pol-uradna „Triester-Zeitung“, večerni

list z dne 21. maja št. 116 sodi o vedenji mestnega zastopa pri tej priliki prav tako, kakor mi.

Pražka „Politik“ pa se v svojem listu št. 139 od dne 21. maja po vsem izraža soglasno z nami v klicu: c. kr. namestnik baron Pretis, pokazal se je nezmožnega, da bi na Primorskem iztrebil državi in dinastiji pogubno iridento, ter k vrhuncu pripomogel onemu, državi vedno brezpogojno zvestemu prebivalstvu slovanskemu, ki na severni in izhodni strani Trsta, ki shranjuje v sebi pravi zaklad domoljublja, vdanosti, zvestobe za državo in za dinastijo cesarsko! Naj nas varuje Bog še daljne prizanesljivosti tem razmeram nasproti, da nas ne iznenadi prezgodaj, osodepolni klic: Prepozno!

— Močvirski odbor zboruje dne 25. maja dopoldne ob 1/2 10. uri v prostorih c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Na dnevnem redu bodo naznanila predsedništva — gotovo v zvezi z sklepi one enquete, katera je ravno mesec pred razpravljala vprašanja osuševanja ljubljanskega močvirja.

— Izvrstna misel. Ni nam treba poudarjati velike važnosti, katero bi imela zgradba „Narodnega doma“ v Ljubljani. Ljubljana je središče Sloveniji, ž njo stojimo in pademo Slovenci. Da pa Ljubljana glede narodne zvesti in narodnega ponosa še ni taka, kakor bi jo smeli želeti, uzrok so njene socijalne razmere, uzrok so blesteči zavodi naših nasprotnikov, vzdrževani z našim denarjem, kateri omamijo veliko množico omahljivcev in narodnih polovičarjev, ter jemljejo pogum narodnjakom iz dežele, ki ne najdejo Ljubljane toliko slovenske, kolikor bi morala biti. Z „Narodnim domom“ bomo dobili Slovenci pravo središče, na katerega bomo s ponosom zrl in katero bode v resnici središče našem družbenem življenju. Vsota nabrana za „Narodni dom“, je za naše razmere uže velika, a vendar ne toliko, da bi bilo z zgradbo pričet. Nabrati bode še dosti denarja, kar bode toliko težavnejši, kolikor bolj se cepijo naše sile in kolikor več se obtežujejo z narodnim davkom le posamezni, zelo vneti rodoljubi. Zarad tega je prišla „Krajcarska družba narodnega doma“ na izvrstno misel, nabrati primerno veliko denarja, ne da se posamezniki obteže. Ona ravnokar razpošilja na narodnjake po deželi pismo, v katerem prosi, da naj oni delujejo po deželi na to, da dá vsak Slovenec na praznik odkritja Vodnikovega spomenika 30. junija vsaj en krajcar za „Narodni dom“. Res je da tudi te vsotice ne strpi vsak, a koliko je takih, ki bodo lahko in tudi res dali po 10, 100 ali še več krajcarjev ter s tem odkupili druge! Mi storimo le našo dolžnost, ako pozivljemo vse rodoljube, ki so v stanu podpirati to podjetje, da se takoj zglase pri odboru krajcarske družbe za „Narodni dom“, katera jim potem precej dološlje vsa razjasnila. Ako se ne bode nihče zanašal na drugega, ampak vsak sam spolnil po svoji moči narodno svojo dolžnost, tedaj more biti uspeh velikansk, kajti samo na Kranjskem se more nabrati skoro pol milijona krajcarjev.

V Ameriki nahajamo zelo malo krajev, kateri bi bili prikladni za zibel kulturi. Četudi so tu mnogi predeli ugodni poljedelstvu, manjkale pa so prikladne rastline za vzgoj, kakor tudi večje koristne živali. Pa tudi podnebje je zaviralo materialni napredek tamošnjih pristanovnikov.

Omenili smo uže, da se v največem delu Amerike niso lotili poljedelstva, temveč da so ostali ribari in lovci. Vzhodna obala severne Amerike je polna res bogatih rek, ali jo severne morske struje toliko ohlajajo, da slabotnega človeka od poljedelstva odvrčajo. Zahodna obala severne Amerike je mnogo toplejša, ali nima večih rek, ki bi jo namakale, pa je zato suha in pusta.

V južnej Ameriki, osobito na vzhodnej strani, bili bi odnošaji dokaj boljši. Podnebje je tu toplo, reke teko po zemlji, in k vsemu temu prihaja še velika množina vlage in dežja. Narav je tu silno bujna, povzdignila se je tako visoko nad človeka, da se on čuti slabega pritlikavca, in ker ni imel pri sebi niti konja niti goveda, zato se ni mogel nikdar osloboditi tega vpliva ter je ostal na nizke stopnji razvitka.

V Ameriki ste bili edino Meksika in Peru zemlji, kjer se je kultura mogla razvijati. Podnebje, reke, vlaga, vse to je šlo na roke. Obe zemlji ste imeli izvrstno kulturno bilino, namreč koruzo, a Peru tudi še krompir. Silne starinske zgradbe in palače, ki jih v teh zemljah nahajamo, pa tudi mnogi ostanki njihove umetnosti, očitni so nam dokaz, da je tu ljudstvo šlo kulturi naproti. Narod, ki si je napravil koledar, in to mnogo dovršenejši od grškega koledarja, moral je gotovo biti znatno naobražen. No ta narod ni poznaval železa ni imel večih koristnih domačih živalij, a malo kulturnih bilin. Bil je ločen od vsega ostalega naprednejšega sveta, in zato ni čudo, da ni v prosveti bolje napredoval.

Če sedaj gremo v Evropo, najti hočemo tu uže v starem veku dve zemlji, kjer se je kultura vzdignila na ono višino, ki je do takrat na zemlji bila nepoznata. To ste bili Grška in Italija. Kulturni narodi z Azije in Afrike so bili prinesli le-sem uže klico kulture, preden so splavali na površje Grki in Rimci. Ali s te klice so vzgojili pravo kulturo še le Grki in Rimci. Njihov silni promet in trgovina sta jima povzdignila bogastvo in izkustvo, stvorila znanost in umetnost. Tu je postala kultura skupni imetek vsega naroda. Ne bogastvo in razkošnost ste uničili ta naroda, a njihova kultura je tlela več vekov v Evropi, da so jo naposled delavna plemena romanska, germanska in slovanska na novo podžgala.

Da se ustvari neka viša duševna kultura v narodu, potreba je najpreje, kakor smo uže omenili, da je v narodu ljudij, katerim okolnosti dopuščajo, da se morejo baviti edino z duševnim delom. Ondi, kjer vsak pojedinec brez razlike mora delati za vsakdanji kruh, tam o višej kulturi ne more biti ni govora, ona more samo ondii uspevati, kjer pojedinec more s svojim delom toliko pridobiti, da od tega more še več ljudi živeti. Zato vi-

dimo, da se je kultura začela samo ondii razvijati, kjer se je narod začel s poljedelstvom ukvarjati. In tak sedež kulture je postala Evropa. Za razvoj poljedelstva so bili tu vsi pogoji. Evropa, če tudi ni imela sama odveč koristnih bilin in koristnih živalij, stala je pa zato na stekališču dveh kulturnih svetov, in so se vanjo prinašale vse koristne prirodine z Azije in Afrike, katerim je evropsko podnebje ugajalo. Podnebje v Evropi je tudi daleč na sever popolnoma prikladno za poljedelstvo. Evropa ima množino plovnih rek, da jej promet polajšavajo. Morske obale so na toliko razglobljene in izrezane, kakor v nobenem drugem kraju sveta, in s tem so potje morske trgovini na vse strani odprti. Tu toraj so se razvili vsi najglavnejši pogoji, brez katerih kultura ne more cvesti. In ta je v Evropi tudi uspevala. Ali selitbe narodov, vojske in velike kužne bolezni so ustavile nakrat tudi Evropejca v razvoju njegove kulture. Ali kedar so te zapreke prenehale, vzdignila se je kultura v Evropi na novo in se razvila do lepe višine, kakor nikjer drugej.

(Dalje nasl.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

Trgovska in obrtniška zbornica imela je, kakor smo že javili, dne 14. junija 1889. svojo redno sejo pod predsedstvom gospoda zborničnega predsednika Vasa Petričiča in naslednjih gospodov zborničnih članov: Ivana Baumgartnerja, Oroslava Dolenca, Ivana N. Horaka, Alojzija Jenka, Janko Kersnika, Antona Kleina, Frana Kolmanna, M. Krennerja, Karola Luckmanna, Frana Omerse, Ivana Perdana in Jerneja Žitnika.

Gospod predsednik izjavi, da je za sklepčnost dovoljno število članov navzočnih, otvori sejo ter imenuje overovateljema zapisnika gospoda Janko Kersnika in Karola Luckmanna.

Javivši, da je Njega vzvišenost gosp. trgovinski minister potrdil volitev zborničnega načelstva, nagovoril je gosp. predsednik zbornične člane tako-le:

Velečastita gospoda! O priliki, ko prvokrat nastopam častno mesto predsednika trgovske in obrtniške zbornice, imam se prvič zahvaliti Vam, častita gospoda, za zaupanje, katero imate v moje skromne moči, in potem Njegovi vzvišenosti, gospodu trgovinskemu ministru, ki je volitev potrdil.

Nisem navajen obetati, kar je nedosežno, pač pa storiti vse, kar je v mojih močeh, da zadostim poklicu, kateremu se posvetim.

Ako se mi to ne posreči, prosim Vas, da vzamete dobro voljo za delo, ker je konečni vspeh našega truda odvisen često od nam nasprotnih sil.

Ne motimo se, gospoda, poklic obrtniških in trgovskih zbornic je težaven, ako se imajo izpolniti tirjatve postavnih določil, kakor tirjatve opravičenega javnega

mnenja, povspešiti in povzdigniti dremajoči notranji promet. To se da le doseči na podlagi večletnih izkušenj, prostih vsake iluzije, z vsestransko vedo in s pogumom, obračati mračna prizadevanja in namene sebičnjakov v tir pravilnega in poštenega uvaževanja vsakega faktorja materialnega razvitka, bodisi to v prid narodnjaku, ali možu, nam politično nasprotnemu.

Površno javno mnenje ne napada samo v našem zborničnem okolišu, ampak tudi v drugih zborničnih okoliših trgovskih in obrtniških zbornic, zakonito pozvanih v to, da zastopajo koristi trgovstva in obrtništva z rudarstvom vred. Trgovske in obrtniške zbornice trdijo se navzlic neutemeljenemu očitaniu potezati se po vsej svoji moči za kroge, katere zastopajo.

Avstrijsko-ogerske trgovske in obrtniške zbornice osnovala so se tudi v nekaterih važnih središčih prometa v inozemstvu: njih namen je, gojiti in pospeševati skupne trgovinske koristi avstro-ogerskih trgovcev in obrtnikov, pospeševati trgovino in promet z avstro-ogersko državo, predlagati iz svojega nagiba ali na vprašanje naših oblastev poročila, katera se v ostalem tičejo tudi trgovinskih, plovstvenih in poštnih pogodb, takisto konzulatnih konvencij, podajati trgovinske informacije, povzdigovati kupčijo med inozemstvom in avstro-ogersko državo. Nadalje naj povdarim, da so organi naše državne uprave popolnoma zadostili svoji dolžnosti, da bi tako zagotovili uspeh narodno-gospodarskega razcvita.

Svetovna razstava, mnoge obrtne in industrijske, potem poljedelske in gozdarske razstave, zgradbe železnic osnivanje mnogih obrtnih in strokovnih šol, povzdiga narodnega pouka, konečno mnoga pomagala, ki so namenjena cvetočemu modernemu prometu, jasne so in glasne priče temu.

Viri blagostanja so ne samo posamičnika, nego celih narodov: množeci se tozemski promet, izvoz naših izdelkov v inozemstvo, ki povprašuje po teh izdelkih; in čimbolj raste to izvažanje, tembolj se množi narodno blagostanje, bogastvo države, ker ima to, kar za to dobivamo, vedno večjo vrednost, nego to, kar damo za to.

Po mojih mislih more se odločno trditi, da se malone vsi krogi drže gesla: v materialnih vprašanjih ne bodi nobenega političnega nasprotstva.

Gotovo! Jaz sem vselej, in tudi Vi, gospoda moja, mislil jednako, in zaradi tega obračam se zaupno ne samo do gospodov tovarišev politične nasprotne stranke, ampak tudi do onih, ki me niso počastili pri volitvi s svojim glasom, da blagovolijo, kakor doslej, skupno sodelovati s svojimi vsestranskimi izkušnjami, s svojo vedo in z ljubeznijo do stvari. Zbornica ne more pogrešati podpore, ne postavnih činiteljev, in tudi ne inicijative posameznih krogov, ker le združeno delovanje utegne doseči izboljšanje naših materialnih razmer.

Istina je, da je razloček med interesi trgovine in interesi obrta tako star, kakor zgodovina narodnega gospodarstva. Prvi se zanimajo za svobodno trgovino,

drugi so za to, da se mora varovati domači obrt, da more tekmovati z izdelki inozemstva. Zadnji so v srečnem položaji, da uporabljajo pripomočke, ki so v kovinske valuti in v napredujočih strojih. To pa se da le tedaj doseči, ako se tudi obrt posluži enakih sredstev, kakor velika industrija.

Treba je tedaj deliti delo in potrebuje se kapitala, kar pa se da doseči le na podlagi združenj. Obrt naj si z združenjem v produkciji zagotovi tudi kapital in naj ga upreže v svojo službo.

Naš obrt pač zasluži o vsaki priliki naše popolno uvaževanje. On je potlačen in sopiha pod mnogovrstnimi težkimi bremenii, in okrvavel je v svojem vsakdanjem boju za svoj vsakdanji kruh. To je žal res.

Jaz Vas torej vabim, gospoda, zastopniki obrtnikov, predlagajte izpeljive konkretne predloge za olajšanje materialne bede Vašega stanu in bodite uverjeni, da se bode vse zgodilo, kar se da doseči in kar zbornica more doseči. Zbornice so še vedno one korporacije, katerih mnenje visoka vlada osobito uvažuje.

Uverjen sem in tudi vi z menoj, da bode naš velečastiti gospod tajnik, cesarski svetnik Ivan Murnik, čegar večletne, tudi javno priznane imenitne zasluge za obrt, industrijo in trgovino so bile že večkrat odlikovane na Najvišjem mestu, kakor doslej uporabljal vsako priliko sodelovati s svojimi večletnimi izkušnjami in s svojim znanjem v prid trgovine in obrtništva.

Končujem s prošnjo do visoke vlade, naj ona ne odtegne delu trgovske in obrtniške zbornice svoje pomoči.

(Dalje nasled.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane — Gospod deželni predsednik baron Winkler nastopil je minulo soboto daljni odpust in se je za nekoliko dni podal v Radoljico, kamor je že pred odpotovala rodbina njegova.

— Razgovor med ljubljanskim knezoškofom in ministrom grof Schönborn-om o slovenščini, postal je vsled teško umljive žlobudravosti in breztaktnosti „Sl. N.“ predmet živahnim razpravam slovenskih časnikov in pa povod napadom na slovenščino nasprotnih nam listov.

Jako žalostno je, da slovenski list, podaja nasprotnim nam časnikom gradivo, ki se gotovo porablja le v kvar razvoja slovenskega jezika v uradih, čudno je, kako je mogoče danes še razpravljati rabljivost slovenskega pismenega jezika, danes po preteku vsaj 25 let, odkar zastopi občin, mest, okrajev in dežel razpravljajo in uradujejo brez ugovora in brez zaprek gladko v ravno tistem pismenem jeziku, v katerem se tiskajo vse naše knjige in druge tiskovine in v katerem gladko občujejo svetovna in duhovska oblastva po vsih slovenskih pokrajinah.

z lepega. Nepristojno mu je to, ako se mu koj odgovori; čim mu se vidi govor važnejši, tem dalje se mora pomolčati. Kedar Američanu dojde v pest neprijatelj, nemilo postopa ž njim. Ali zato zna vsak tudi najhujše muke, pa tudi smrt prenesti z največo mirnostjo. Ne črhne, niti z zobmi zaškrta, ker je Američanu največa sramota, da se kot kukavica pokaže. Američan se vojuje z največo lokavostjo in krvoločnostjo, v besnosti trga trupla in je meso svojega neprijatelja. Največa slava, ki jo z vojske prinese, mu je skalp ali koža z neprijateljske glave. Na skalpu morajo biti vsi lasje, in navadno tudi še ušesa.

Bolezni in nesreče pripisuje Američan zlim duhovom, kateri stanujejo v različnih živalih. Mrtveca zavije v obleko in potem zagrebe, ob enem zagrebe žival pokojnikovo, položi v grob njegovo orožje in hrane za drugi svet. Američan veruje v drugi svet, in sodi, da duše pokojnikov so ž njim v dotiki, in se jih zato boji. Pri pojedinih plemenih pokaznijo s smrtjo njega, ki o pokojniku slabo govori. Vsi verujejo v neko višje bitje, v stvarnika, kateremu kedaj pa kedaj malo žrtvo žrtvujejo. Vse spoštovanje skazujejo zlim duhovom, katere bi radi z darovi pridobili. Da ugone duhovom, prirejajo različne plese. Američani ne plešejo kakor drugi narodi s strasti, njim je ples neka vrsta bogoslužja. Ker verujejo, da zli duhovi stanujejo v različnih živalih, zato se navadno našemijo kot živali, sedaj kot medvedje, sedaj kot psi, bizoni, orli, in v skakanju oponašajo gibanje dotičnih živalij. Da ugone duhovom, ali da si utrde telo, mučijo mladi ljudje zelo hudo svoje telo.

Jezik raznih ameriških plemen je zelo čudno ustrojen. Američani so dobri govorniki, govore živo in jedrnato. Američanu ni dovoljeno, da bi bil samo dober junak, biti mora tudi dober govornik. Američani imajo svoje narodne pesni, v katerih opevajo ali oplakujejo slavne junake. Pesni te so dosta lepe, samo so prepolne ponavljanja in pretirane slave in hvale.

(Dalje nasl.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje).

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala zbornici pravila zadruga urarjev in optikov v Ljubljani.

V ta pravila urinilo se je nekoliko malih pomot in je v njih izostalo nekaj potrebnih določil. Tajništvo zbornično javilo je to združnemu načelstvu ter mu svetovalo, naj bi smelo pravila v zmislu nasvetov premeniti, oziroma dopolniti.

Načelstvo se je s tem skladalo in pravila so se tako popravila, da se popolnoma ujemajo z določili zakonov od 15. marca 1883 in 8. marca 1885. Načelstvo

je tudi zbornici naznanilo, da se zadruga z vsemi popravki sklada.

Ker so torej pravila sestavljena v zmislu obrtnega zakona, nasvetuje odsek: Slavna zbornica naj v svojem poročilu do visoke c. kr. deželne vlade priporoča potrditev pravil zadruga urarjev in optikov v Ljubljani. — Predlog je bil sprejet.

III. Gospod zbornični svetnik Ivan Perdan poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala zbornici pravila zadruga trgovskih obrtov okolice ljubljanske, da se o njih izreče.

Odsek je pravila pregledal in se preveril, da so v zmislu zakonov od 15. marca 1883, drž. zak. št. 39. in 8. marca 1885, drž. zak. št. 22, sestavljena, vsled tega nima nobenih prememb nasvetovati, in to tem manj, ker je pravila sestavil porazumno z zadrugo zbornični tajnik. Vsled tega nasvetuje odsek: Slavna zbornica priporoča, naj slavni c. kr. deželni vladi, da potrdi pravila zadruga trgovskih obrtov okolice ljubljanske. — Predlog je bil sprejet.

IV. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča o pravilih zadruga vseh obrtnikov v občini kamnogoriški. Ces. kr. deželna vlada poslala je ta pravila trgovski in obrtniški zbornici, da se izreče o njih.

Pravila so se natančno pregledala ter se je odsek preveril, da se v tej obliki ne mogo priporočati c. kr. deželni vladi v potrjenje.

Zadruga se je sicer ozirala na zakona z dne 15. marca 1883 in 8. marca 1885, toda vsprejela je tudi določila, ki se ne ujemajo z zakonskimi določili. Na pr. v § 1. pod črko h) določilo, da je zadrugi namen, skrbeti za obolele zadružnike, ne ujemajo se s § 121. zakona z dne 15. marca 1883 in z ukazom visokega c. kr. trgovskega ministerstva od 4. maja 1884, št. 12.424, kateri določa, da obrtni gospodarji ne morejo biti člani bolniške blagajnice. Dopusčeno pa je, da si ustanove svojo bolniško blagajnico, za katero je pa treba posebnih pravil.

V § 4. je sprejeto določilo, da sme združni odbor določati od treh do treh let sprejemnino, kar se ne ujemajo s § 126 in § 129 b), ki določata, da ta pravica spada v področje združnega zbora.

V § 8 pravil izostalo je določilo, da tudi tedaj kdo prestane biti združni član, ko mu oblastvo vzame pravico do obrta (§§ 57 in 138 obrtnega zakona). To določilo pa je tako važno, da je treba sprejeti je v pravila.

V § 11 pravil sprejela so se določila, katera so v §§ 85 in 86 obrtnega zakona dokaj jasneje izražena.

V § 12 sprejela so se določila, katera se ne ujemajo z določili §§ 77 in 87 obrtnega zakona.

§ 15 pravil ni tako sestavljen, kakor zahteva § 119 a) obrtnega zakona. Vrh tega je zadruga izpustila več določil v pravilih, katera spadajo v pravila, in vidi se, da se je le premalo ozirala na osnovna pravila, ki jih je visoko ministerstvo sestavilo ter jih trgovska in obrtniška zbornica izdala v slovenskem jeziku.

Odsek je preverjen, da je dokazal zadostno, da se pravila ne morejo potrditi, in nasvetuje le:

„Slavna zbornica utemelji naj v svojem poročilu do visoke c. kr. deželne vlade, zakaj ne more priporočati pravil obrtne zadruge v Kamnigoric v potrjenje.“ — Predlog je bil sprejet.

V. Gospod zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da je slavna c. kr. deželna vlada poslala zbornici predloženo premembo § 4. pravil svobodnih in dopuščanih obrtov v Radečah.

Po § 4. teh pravil mora vsak član, ki na novo stopi v zadrugo, plačati 1 gld. sprejemnine, katera se sme s privolitvijo načelnštva plačevati tudi v obrokih. Zadruga je pa v združnem zboru dne 27. decembra 1888 sklenila, da je sprejemnino zvišati na 5 gold.

Uzrok temu je, da zdaj malone vsak vzame obrtni list, če tudi nima toliko, da bi mogel davek plačevati. Taki obrtniki delajo navadno dolgove ter tako ne le sami sebi, ampak tudi drugim delajo škodo, ki dobe zelo težko pomočnike. Ko bi se sprejemnina povikšala na 5 gold., opomogla bi si združna blagajnica ter bi si marsikdo premislil vzeti obrtni list.

Po združnem sklepu glasil bi se dotični odstavek § 4. tako: „Vsak član, ki na novo vstopi v zadrugo, mora plačati 5 gld. sprejemnine, katera se sme s privolitvijo združnega načelnštva plačevati tudi v obrokih.“

Ces. kr. okrajno glavarstvo ne priporoča potrditve premembe § 4., ker so mali obrtniki večinoma ubogi in še sedanjó sprejemnino le težko plačujejo. Ako bi se povečala, bili bi le prisiljeni izvrševati obrte brez obrtnega lista, in to bi obrtnikom in tudi zadrugi nič ne koristilo. Skoraj se sme soditi, da s tem povečanjem hote dosedanji člani zadruge, kateri so plačali malo sprejemnino, zabraniti, da bi drugi ne mogli z njimi tekmovati.

Odsek se je s stvarjo natanko bavil ter se prepričal, da je v celem sodnem okraju radeškem obrtnost le mala in cela zadruga šteje le malo nad 110 članov, od katerih le eden plačuje nad 4 gld. 20 kr. pridobitnega davka, blizu 30 po 4 gld. 20 kr. in okoli 80 pa po 2 gld. 10 kr. brez doklad.

Iz tega se lahko sklepa, da ni pričakovati velikih obrtnikov, ampak le malih, ter sprejemnina, katera bi presegala davek nad dvakrat, bila bi vendar previsoka in bi v resnici ovirala nastop novih obrtov. To bi bilo pa tudi krivično, ako bi dosedanji člani štirikrat manj plačevali, nego pa novi.

Odsek se torej ne more sprijazniti s premembo pravil in nasvetuje: „Slavna zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade izreče v zmislu tega poročila.“ — Predlog je bil sprejet.

VI. Gospod zbornični svetnik Iv. Baumgartner poroča o pravilih delovršbene bolniške blagajnice tvrdke: „Albert Samassa v Ljubljani.“ Po izjavi gospoda obrtnega nadzornika presezajo dajatve blagajnice res, da ono mero, ki je določena v §§ 6. in 8. zakona za bolniške blagajnice, vendar visokost v pravilih določenih prispevkov ne bode v posebno nevarnost za delovanje blagajnice. Nasproti temu, da le malo mrjo delavci Samassove de-

lovršbe, pričakovati je, da bodo delavci in tvrdka s svojimi uplačili podajali dovoljna sredstva, s katerimi se bodo poravnavele dolžne dajatve, ne glede na to, da so upravni troški blagajnice zelo neznatni. Izkušnja prvih let bode učila, ali bode treba prenarediti pravila glede na dajatve.

Odsek se pridružuje mnenju gospoda obrtnega nadzornika ter predlaga: Slavna zbornica izreče naj se v svoji izjavi do c. kr. dež. vlade za potrditev pravil. — Predlog je bil sprejet.

VII. Gosp. zbornični svetnik Makso Krenner poroča o pravilih delovršbenih bolniških blagajnic tvrdke: „Gustav Czap, G. Tönnies in Avgust Drelse“.

O pravilih delovršbene bolniške blagajnice tvrdke Gustav Czap pravi gospod obrtni nadzornik, če tudi delavci v tvornicah za izdelovanje netilnega blaga v obče navadno manj mrjo, nego pri drugih industrijah, da se vendar pri večkratnem, natančnem nadzorovanju Gustava Czapa ljubljanske tvornice za izdelovanje netilnega blaga ni še prigodilo, kar bi upravičevalo trditi, da pri delavcih te delovršbe nastopajo večkratne bolezni ali pa posebno bolezenske oblike. Glede na to niso v pravilih določeneboljšatve o visokosti dajatev bolniške blagajnice nikakor nevarne.

Kar se tiče obeh drugih bolniških blagajnic, tvrdke A. Drelse in livarnice in strojarnice Gustav Tönnies, niso odnošaji teh delovršeb taki, da bi bilo treba drugače urediti dajatve dotičnih blagajnic, nego so te dajatve urejene pri drugih delovršbenih blagajnicah ljubljanskih.

Ker je odsek trdno preverjen, da bodo rečene bolniške blagajnice mogle izpolnjevati svoje dolžnosti, zategadelj predlaga: Zbornica blagoizvoli naj v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade priporočati potrditev teh treh pravil. — Predlog je bil sprejet.

VIII. Gospod zbornični svetnik Janko Kersnik poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala trgovski in obrtniški zbornici pravila delovršbenih bolniških blagajnic: a) parnega mlina kranjske obrtne družbe v Ljubljani; b) tvrdke Janesch, tvornica za usnje; c) J. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

Pravila za delovršbeno bolniško blagajnico parnega mlina kranjske obrtne družbe v Ljubljani priredila je na prošnjo družbe same z ozirom na § 51. zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33, c. kr. deželna vlada. Ker so ta pravila v smislu določil zakona od 30. marca 1888, drž. zak. št. 33. sestavljena, nima odsek nič proti njim.

O pravilih za tvrdki „Janesch“ in „Kleinmayr in Bamberg“ izrekel se je obrtni nadzornik, da ustrezajo zahtevam zakona. Z ozirom na to nasvetuje odsek: „Slavna zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade izreče za potrditev teh treh pravil.“ — Predlog je bil sprejet.

IX. Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča, da gleda na pravila delovršbenih bolniških blagajnic papirnic v Goričanih in Medvodah, potem v Vev-

čah, katera je c. kr. deželna vlada poslala zbornici v izjavo, predlaga obrtni nadzornik, da se potrde, ter utemeljuje ta predlog s tem, da se, kar se tiče dajatev blagajnic, ni uvelo nobeno določilo, katero bi utegnilo ovirati njih delovanje.

Odsek pritruje tej izjavi ter predlaga. „Slavna zbornica naj blagoizvoli v svoji izjavi do c. kr. deželne vlade priporočati potrditev obeh pravil.“ — Predlog je bil sprejet.

X. Gospod zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča o pravilih pomočniškega zbora tistih pomočnikov, ki so v delu pri zadrugi „Edinost“ na Vrhniku, in pa o pravilih za bolniško blagajnico te zadruge.

Zadnja pravila se ne ujemajo z določili zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33. in zakona z dne 4. aprila 1889, drž. zak. št. 39, torej tudi odsek ne more priporočati, da bi se ta pravila potrdila, dokler se ne premene tako, kakor zahteva omenjeni zakon.

Pravila pomočniškega zbora pa so pravilno sestavljena in odseku je le to omeniti, da bi se v § 4. črka c, določilo sprejelo, da je dva pomočnika izvoliti, da zastopata pomočniški zbor v združenem zboru, in to posebno z ozirom na to, ker na podlagi potrjenih pravil zadruge „Edinost“ tudi združni zbor obrtnikov voli le dva zastopnika v pomočniški zbor. Odsek torej nasvetuje: „Slavna zbornica naj v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade javi, zakaj ne more priporočati, da bi se pravila bolniške blagajnice potrdila, in zakaj priporoča potrditev pravil za pomočniški zbor.“ — Predlog je bil sprejet.

(Dalje nasled.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane — Vremenske nezgode, veliko škode. Mnogo krajev kranjske dežele zadela je po nevihti minulo sredo dne 24. julija huda nesreča. Mnogo poljskih pridelkov je popolnoma vničenih, pokončane so ceste in pota, po vodi je splavalo več rodovitnega polja, mnogo ga je razkopanega, mnogo je posutega s peskom in kamenjem in porušeni je več poslopij in odnešenih po vodi več mostov. Tudi ljubljanskega močvirja veliki del je z današnjim dnevom že celih osem dni pod vodo, večina poljskih pridelkov kakor krompir, fižol, ajda in zelje je vničenih, drugi pridelki so zelo poškodovani, tako da je tudi posestnik močvirskega polja tudi letos zopet sila sila težko poškodovan, v mnogih slučajih dejan na beraško palico.

Kolikor nam je do sedaj došlo poročilo, segala je največja nevihta od Postojne sem preko Cerknice, Planine, Borovnice ob izhodnem gorovju ljubljanskega močvirja, čez Ljubljano, in doli čez Lipoglav in Besnico na Litijo. Cerknisko in Planinsko polje je zopet vse pod vodo, v zadnjih vaseh Borovniške doline ni samo zelo poškodovano polje, temveč so razkopana tudi pota, izrekoma v vaseh Brezovica in Sabučevo.

Še hujše razsajal je potok Reka v Podlipoglavski dolini. Tu je pokončano in posuto polje, vničen so pridelki. posuti travniki in njive, nevožna postala je cesta, tako, da je promet pretrgan. Največja škoda pa je prizadeta kolikor do sedaj znano v Besniški dolini, izrekoma v spodnjem delu spadajočim k ljubljanskemu okraju, — pa hudo poškodovan je tudi višji k Litiji, spadajoč del te doline.

Prav nadrobna poročila so nam na razpolaganje o težki nesreči in velikanski škodi v Besniški dolini: Tu je povodenj brez sledu odnesla 4 mostove okrajne ceste, tretjina okrajne ceste v dolini za uro hoda skopana je za meter in več globoko, ostali del pa je tako izpran, da ni za vožno. Struge in kolesa malinov in žag so odnešene, odnešene so zaloge lesa in dilj, več svinjakov in steljnic, vsi malini in žage dejani so na suho, pri nekoliko hišah porušili so se deli zidovja. Besnica zapustila je na več mestih svoj vodotoč in teče po razdejani cesti.

Polje s prosom, ovsom, fižolom, krompirjem, jaro ržjo, turšico in deteljo, je preplavila in posula ter večinoma vničila Besnica, višje na nižjih bregovih ležeče travnike in njive posuli so pa s peskom in debelim kamenjem na mnogo mestih po 1^m/ na debelo pristranski stulenci, ki so v tej priliki narastli v hudo dereče potoke.

Vsa dolina kaže podobo razdejanja. Revščina je velika, izdatna pomoč silo nujna!

Hudo prizadeti iščejo pomoči pri oblastvih: pri c. kr. vladi, pri deželnem odboru in pri drugih dobrotnikih, ker sicer nimajo ob čem živeti. Kakor se nam poroča, bil je načelnik okrajnega cestnega odbora g. A. Knez z Dobrujskem županom g. Korbarjem, kmalu po nesreči med prizadetimi, ta ponedeljek pa je šel tudi g. deželni glavar s cestnim načelništvom v Besniško dolino, kjer sta vse nadrobno ogledala ter vkrenila, da se zgradba 4 tukaj odnešenih mostov in popravljanje okrajne ceste takoj prične, da bode posestnikom mogoče svoje ne po vsem pokončane poljske pridelke spraviti.

Včeraj ogledal si je g. deželni glavar z načelnikom močvirskega odbora g. Trtnikom in pa členom odborovem g. J. Tomcom, povodenj na eni strani močvirja preko Gorice, Bevk, Blatne Brezovice, Sinje Gorice do Vrhlike. Voda, še včeraj 7. dan po nalivu, globoko stoji čez velik del močvirskega polja, le pri najvišjih preplavljenih njivah se je voda deloma umaknila, pri nekaj nižjih prikazujejo se vrhovi vtopljenega ovsa ali turšice, voda je zelo razgreta. Pri tej priliki ogledal se je iz preplavljene njive vzet krompir, ki je ves gnjil in hudo smrdi, prav tako kazal se je vničen fižol, katerega je sajenega zelo veliko in pa ajda — pri tej je izrekoma velika škoda, ker je mnogo zgodaj sejane (prašnice).

V gornjem delu močvirja videti je preplavljena obilna tretjina do polovice tamošnjega močvirja. Posestniki, ki imajo deloma škode od 500—1000 gld., nekateri še mnogo več, so obupani in ne vedo kam si pomagati,

vadno v njihovem dostojanstvu, ali morali so o gotovih časih dohajati v glavno mesto, in pošiljati sinove svoje na odgojo in poduk. Dostojnost njihova je bila dedična, ali so bili podrejeni vladarjem pokrajinskim, kateri so bili izključno Inkovci. Navadno ljudstvo ni imelo nobenih osebnih pravic.

(Dalje nasl.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje).

XI. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča, da je c. kr. deželna vlada poslala zbornici ukaz Njega uzvišenosti gospoda ministra za uk in bogočastje, v katerem javlja, da se je glede na to, ker kranjska hranilnica bistveno gmotno podpira c. kr. strokovno šolo za umetno vezenje, dala ji pravico izvoliti si zastopnika v strokovne šole odbor s triletno službeno dobo.

Ob enem poziva c. kr. deželna vlada trgovsko in obrtniško zbornico na podlagi § 3. pravil, potrjenih za c. kr. strokovno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo, da si izbere enega zastopnika za strokovne šole odbor. Ako je le mogoče, naj bi bil ta zastopnik isti, ki zastopa zbornico v šolskem odboru c. kr. strokovne šole za lesni obrt v Ljubljani. § 3. pravil določa, da je šola podrejena c. kr. ministerstvu za uk in bogočastje in da to svoje višje nadzorstvo izvršuje po političnem deželnem oblastvu.

Neposredno pa nadzoruje šolo šolski odbor, kateri obstoji iz župana mesta ljubljanskega ali njega namestnika, iz dveh od občine izvoljenih članov, iz jednega zastopnika kranjskega deželnega odbora, kranjske trgovske in obrtniške zbornice in kranjske hranilnice, potem iz treh od ministerstva za uk in bogočastje imenovanih članov in iz voditelja šole.

Službena doba traje tri leta in pravica voliti člane v šolski odbor traje le dotlej, dokler dotične korporacije dajo podpore.

Odsek je pritrdil mnenju c. kr. deželne vlade, da bi bilo najumestneje, ako bi bil zbornični zastopnik v odboru c. kr. strokovne šole za umetno vezenje in čipkarstvo isti, ki zastopa zbornico v odboru c. kr. strokovne šole za lesni obrt, in sicer radi tega, ker bode šolski odbor tem laže in hitreje razpravljal svoje stvari, ako bodo v odboru za obe šoli iste osebe.

Ker je zbornica poslala v odbor šole za lesni obrt gosp. podpredsednika svojega Miho Pakiča, nasvetuje odsek: Slavna zbornica izvoli naj v odbor za c. kr. strokovno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo gospoda Miha Pakiča. — Predlog je bil sprejet.

XII. Gospod zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča, da je gospodarski odbor podobčine Hrib (občine Koprivnik) prosil, da se mu dovolita dva semnja za živino in blago, in sicer 20. aprila in 20. junija.

V Koprivniku samem sta vsako leto dva semnja, vendar misli gospodarski odbor hribski, da sta za občino Koprivnik dva semnja vsako leto zelo premalo, ker je tam živinarstvo zelo razvito in so prebivalci prisiljeni, goniti živino na prodaj na semnje v Kočevju in Črnomlju.

Koprivnik oddaljen je od Kočevja 18 km. in od Črnomlja 142 km. vendar daje prebivalcem občine Koprivnik tudi Planina, ki je od Koprivnika oddaljena 47 km. in v kateri sta vsako leto dva semnja za živino in blago, priliko, da morejo prodati svoje blago. Tudi Mozelj, kjer so trije, in Nemška Loka, ker sta vsako leto dva semnja za blago in živino, nista predaleč od Koprivnika.

V Črnomlju je na leto sedem in v Kočevji devet semnjev za blago in živino, in v vsem političnem okraji kočevskem je zdaj štiriinšestdeset semnjev na leto.

Proti dovoljenju semnja dne 20. aprila izreka se do semnja pravico imajoča mestna občina Novo Mesto, ker je o Jurjevem semnji dan v Novem Mestu, in tudi občina Stari Log, ki ima semanjsko pravico, izjavlja, da je nepotrebno ustanavljati ta semnja.

Kranjske kmetijske družbe glavni odbor izreka se proti dovoljenju zaradi tega, ker se ne more trditi, da bi ta semnja bila v korist tamošnjim kmetovalcem, ker se celo v občini, v kateri je Hrib, obdržavajo semnji, in ker bi ne pospeševali blagostanja ljudstva, ako bi pomnoževali semnje v teh s semnji preobloženih krajih, v katerih je obiskovanje semnjev postalo sport kmetškega prebivalstva.

C. kr. okrajno glavarstvo kočevsko priporoča prošnjo zaradi tega, ker bi ta semnja pospešila živinarstvo ter bi se tudi zemljiški pridelki laže razpečavali.

Ker je v okolici Hrib in Koprivnik vsako leto petindvajset semnjev za blago in živino, katerih dva sta v samem Koprivniku, to je očitno, da ni potrebe snovati novih semnjev v občini Koprivniku. Semnji dajejo prebivalcem rečene občine dosti prilike za nakup in prodajo, zaradi tega je tudi izjava občine Stari Log, da bi ta semnja bila odveč popolnoma opravičena.

Z ozirom na to predlaga odsek: „Slavna zbornica izreče naj se proti dovoljenju semnjev“. — Predlog je bil sprejet.

XIII. Gosp. zbornični svetnik Fran Omersa poroča o prošnji tržne občine Tržič, da bi se jej dovolilo napraviti v Tržiču javno tehtnico.

Tržič se mora šteti mej one kraje, katerih razmere so take, da se brezdvomno lahko trdi, da jim je javna tehtnica potrebna. Tržič leži ob veliki državni cesti, kjer se mnogo blaga prevaža in ni blizu nobene javne tehtnice. Tržič pa javno tehtnico tudi zelo potrebuje, ako bi se tudi ne oziralo na drugi promet, kakor samo na oni v Tržiču se vršeci. Promet v Tržiču je z ozirom na to velik, da je v tem trgu več tvornic in mnogo rokodelskih, trgovskih in dopuščanih obrtov, da so v Tržiču tržni dnevi in 4 semnji.

Z ozirom na to je odsek mnenja, da promet v tem kraju zelo potrebuje javne tehtnice. Ker ima z ozirom na § 11. zakona z dne 19. junija 1866, drž. zak. šte. 85, občina prva pravico napraviti javno tehtnico, za to tudi v tem oziru ne more nastati nobena zapreka. Odsek torej nasvetuje: Slavna zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju izreče za dovolitev naprave javne tehtnice v Trziču. — Predlog je bil sprejet.

XIV. Gosp. zbornični svetnik K. Luckmann poroča da se je kot član državno-železniškega sveta udeležil sej njegovih dne 20. in 21. maja t. l. Na dnevnem redu ni bilo stvari, ki bi se posebe tikale Kranjske. Tarifi, ki se bodo za mnogo proizvode znatno znižali, napravljajo se ter je gotovo pričakovati, da se utegnejo uslišati mnoge upravičene pritožbe kranjskih trgovcev. Radi poletnega voznega reda 1889, ki se je moral radi potrebnega priklopa na progi Ljubljana-Trbiž tudi premeniti, potegnil se je gospod poročevalec za to, naj se z ozirom na odnošaje, obrazložene v prejšnjih letih, prihodnje leto uvede tisti vozni red, ki je bil leta 1884 in ki je, kolikor je pač bilo mogoče, ustrezal vsem zahtevam.

V ostalem sprejel se je naslednji predlog:

„C. kr. vlada prosi se, naj z vsemi svojimi sredstvi deluje v to, da se osebni tarif c. kr. priv. južne železnice v kratkem izdatno zniža ter da se uvede reforma tarifa za blago“.

Pri razpravah radi zaveznih tarifov za avstrijski, ogrski, srbski, bolgarski, turški železniški promet pokazalo se je, da se je ž njimi doseglo, da bodo neposredni tarifi, vsekakor znatno ceneje nego tarifi, ki so se do zdaj računili vsled spojitbe lokalnih tarifov pojedinih železnic, vendar ni še določen čas, kdaj naj bi neposredni tarifi stopili v moč.

Gospod poročevalec je pri tej točki opozoril na to, da dočim imajo južna železnica za najvažnejše izvozne proizvode neposredne zavezne tarife v Srbijo, Bolgarsko in Rumunijo via Sisek na Savi in Dunavu, via Barč na Dravi in Dunavu, cesar Ferdinandova severna železnica neposredne zavezne tarife v zvezi z dunajskim parobrodskim društvom via Dunaj v te dežele, nimajo državne železnice takih zaveznih tarifov. Izrekel je torej, pridržujoč si staviti dotične predloge v prihodnjem zboru, željo: naj glavno ravnateljstvo avstrijskih državnih železnic v zvezi z dunavskim parobrodskim društvom, odnosno za reki Savo in Dravo s tem društvom in z južno železnico pridobi ceneje zavezne tarife v Srbijo, Bolgarijo in Rumunijo, ter za njo dovoli vsaj ravno tako cenene vozne dežele, kakor za notranji promet v one dežele.

Zbornica je vzela z zadovoljstvom to poročilo na znanje.

XV. Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann utemeljuje predlog: „Do slavnega c. kr. poštnege ravnateljstva obrniti se je s prošnjo, naj bi vlak št. 1711, ki prihaja v Ljubljano zjutraj ob 7. uri 13 minutah,

vzprejemal pisma tudi na postajah Dovje, Kranjska gora, Radeče-Bela peč“.

Predlog je bil sprejet.

XVI. Gospod zbornični svetnik Ivan Perdan predlaga: „Zbornica obrne naj se do slavnega c. kr. poštnege ravnateljstva s prošnjo, naj bi se pisma, ki dohajajo v Ljubljano z vlakom št. 1715 ob 4. uri 51 minut popoldne, še istega popoldne raznašala“.

Predlog je bil sprejet.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Slovenec Avstriji steber.

Kolikokrat opisavali smo že v tem listu britkim srcem odrivanje in tlačenje Slovencev, izrekoma nasproti Lahom pa tudi nasproti Nemcem, kakor se je z višje strani pokrivalo za čas prejšnjih vlad in kakor se je pokrivalo tudi še za čas Taaffe-jevega vladanja na Primorskem pod pokroviteljstvom sedaj hvala Bogu, odstranjenega namestnika Pretis-a.

Nočemo in ne moremo hvaliti sedanjih razmer na Primorskem: večina občinskih in mestnih zastopov je še, in to tudi v slovenskih in hrvatskih krajih, v rokah Lahonov, veliko število uradnikov navzetih je duha Pretis-ovega, sovražnega Slovincem, in izrekoma ima še Tržaško mesto, deželni in občinski zastop in po njegovem duhu sestavljen magistrat, ki je sedaj še nevtrajen spominek Pretisove zaslepljenosti.

Levičarska stranka bila je do zadnje domoljubne slavnosti v Trstu, ščit tej Pretis-ovi modrosti in zgovornica tržaških razmer, ker so bile Slovincem sovražne. Pa tudi v teh razmerah prikazala se je ona skrajna meja, pri kateri mora vsak domoljub avstrijski pritrditi klicu:

„Tako ne sme iti dalje!“

To je bil uzrok, da je počil glas nevolje o sedanjih tržaških razmerah celo v glasilih levičarskih, padel je Pretis, toda naslednika, kateri bi dajal poročstvo za tako nujno potreben prevrat na Primorskem, Pretis še ni dobil, vrši se sedaj neki, morebiti ne napačen prehod. Levičarska glasila trobila so Pretis-u pri odhodu njegovem veliko slavo, in vedno še poljubavajo svoje pristaje na Primorskem — Lahone. Vojaštvo sodilo je o teh razmerah vedno bolj hladnokrvno — ne smemo sicer trditi, da brez izjeme. Nahajajo se še tudi v vojni stari korporali, kateri vse slovensko črtijo, zato ker ni edino zveličalno „nemško“, — kateri brez germanizmov slovensko govoreče razumništvo že samo zavolj tega zove veleizdajskim rusofilom. Toda, te vrste, politično po vsem nevedni ljudje — izmirajo in se zgubljajo s svojimi nazori slepote.

Da je tako, prepričali smo se mnogokrat pri razumnih in visokih častnikih osebno, najboljši dokaz po-

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje).

Računski sklep trgovske in obrtniške zbornice o dohodkih in troških za leto 1887. potrdilo je c. kr. trgovinsko ministerstvo z razpisom od 7. avgusta 1888, štev. 24.721. Ta računski sklep slove:

I. Poslovanje z denarjem.

a) Dohodki.

Prebitek blagajnice koncem decembra 1886	2089	gld.	94	kr.
Obresti od naloženega denarja	202	"	33	"
Takse za vpisovanje znamenek	60	"	—	"
Doneski volilcem	4630	"	72	"
Vkupe	6982	gld.	99	kr.

b) Troški.

Plače in služnine	2400	gld.	—	kr.
Dnevnine	200	"	—	"
Tiskovine	118	"	29	"
Pisarniške potrebščine	130	"	77	"
Knjige, časniki in knjigovezna dela	171	"	80	"
Kurjava in svečava	85	"	82	"
Poštnina in brzojavke	11	"	20	"
Donesek za obrtne šole	500	"	—	"
Za statističke namene	182	"	14	"
Neprevidni troški	96	"	—	"
5% kot pokojninski donesek	222	"	25	"
Volitveni troški	195	"	69	"
Blagajnice prebitek koncem decembra 1887	2669	"	3	"
Vkupe	6982	gld.	99	kr.

II. Stanje imenja.

Aktiva:

Blagajnice prebitek koncem decembra 1887	2669	gld.	3	kr.
Zaostali dohodki	97	"	37	"
Vkupe	2766	gld.	40	kr.

Pasiva:

Zaostali volitveni troški	230	gld.	—	kr.
-------------------------------------	-----	------	---	-----

Ta računski sklep bil je primerjan s predloženim računom in na podlagi dokazilnih prilog spoznan za pravega.

Računski oddelek v c. kr. trgovinskem ministerstvu.
Na Dunaji, dne 5. avgusta 1888.

Hawlich,
c. kr. vladni svetnik.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane — Grof Taaffe praznoval je ta ponedeljek dne 12. avgusta desetletnico svojega mi-

nisterskega predsedovanja. Poleg Taaffeja sta le še ministra Falkenhayn in Pražak, katera sta bila že pri nastopu njegovem tudi ministra. Ako se spominjamo, kako so pri nastopu te vlade nasprotniki in velik del državnih uradnikov porogljivo prerokovali 2 do 3 mesece življenja tej vladi, in ako se oziramo na to, kako se je že mnogokrat dvomljivo gugala vaga za večino te vlade, moramo priznati, da je praznovanje te desetletnice pomenljivo.

Mnogo za državo sila pomenljivega se je dognalo v tej dobi: vojni zakon, oboroženje vojne, ponovljenje pogodbe z Ogersko, vredjenje državnega gospodarstva, so gotovo vspehi, katere mora priznati vsakdo. Mnogo, mnogo pa je še storiti. — Čehi, Slovenci in Hrvatje nadejajo se, da vlada v resnici dejansko izvede svoj program, vbogi „zatirani“ Nemci se ve da, ki bi imeli največ povoda slavo peti sedanji vladi, se deloma kujajo, deloma prusnačijo, in le konservativni del njihov je na stališči vlado podpirajoče večine.

Pri tej priliki, ko se slave zasluge Taaffe-jeve, štejemo si pa tudi v dolžnost omenjati onega, kar mu štejemo v največjo napako in to je kriva rahločutnost nasproti nemški in laški opoziciji. Kopriv ni dobro rahlo tipati, sicer pečejo, prijeti jih je trdo z vso roko. Ako bi bil grof Taaffe tako ravnal, ne bi bilo kujanja na Češko — Nemškim, ne bi bilo prusnačenja po iz-Schönerer-jevim, in naša Primorska ne bi bila danes na smrt bolna, ako bi bil grof Taaffe popred storil, kar je tam storil še le pred par dnevi.

V dolžnost si štejemo ministru predsedniku grofu Taaffe-ju poleg zaslužene pohvale k njegovi desetletnici, podati recept, „kako ravnati s koprivami.“

— Glavni zbor društva sv. Cirila in Metoda, društvo, katero se po pravici sme imenovati sedaj najvažnejše za Slovence, — zboroval je letos dne 8 avgusta na Bledu. Zbralo se je krog 100 deležnikov, ki so zastopali zelo vse podružnice tega društva. Došle deležnike pozdravil je župan blejski gosp. Malner, potem pa je na otoku maševal tamošnji dekan gosp. Razboršek. Po sklenjeni službi Božji vršil se je pri Petranu občni zbor pod predsedstvom neumorno delujočega predsednika gosp. profesorja T. Zupan-a. Iz poročila tajnikovega razvideti je, da je društvo letos štelo 6720 členov; po poročilu blagajnikovem znašali so dohodki minulo leto 6667 gl. 69 kr, stroški pa 4029 gl. 71 kr. — Društvenega imetja bilo je koncem l. 1888 10,611 gl. 77 kr.

Pri volitvi izbrani so bili dosedanji upravniki in se je vodstvu društva izrekla zahvala za uspešno delovanje. Med drugimi bili so navzoči deželni poslanec koroški gosp. župnik Gregor Einspieler in državna poslanca prof. Šuklje in Nabergoj.

— Potrjena deželna postava. Predvlanskim sklenjena in vlansko leto nekoliko predrugачena nova cestna postava za Kranjsko. zadobila je z najvišjim sklepom z dne 28. julija Najvišje potrjenje.

Nova postava pomenja vpeljavo vsih drugod po skušnjah potrjenih naprav glede naprav in vzdržavanja